

PRITARTA

Kauno rajono savivaldybės administracijos
direktorius 2023 m. balandžio 19 d. įsakymu
Nr. ĮS-1284

PRITARTA

Kauno r. Garliavos lopšelio-darželio „Uosiukas“
tarybos 2023 m. sausio 17 d., prot. Nr.1

**KAUNO R. GARLIAVOS LOPŠELIS-DARŽELIS „UOSIUKAS“
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA**

Garliava

2023

TURINYS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS	3
1.1. Vaikai ir jų poreikiai.....	3
1.2. Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas.....	4
1.3. Regiono ir švietimo teikėjo savitumas	4
1.4. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai.....	6
1.5. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą	7
II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI.....	8
III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI.....	9
IV. UGDYMO TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS.....	9
Socialinės kompetencijos ugdymas	11
Sveikatos saugojimo kompetencijos ugdymas	22
Komunikavimo kompetencijos ugdymas	27
Pažinimo kompetencijos ugdymas.....	34
Meninės kompetencijos ugdymas	43
Mokėjimo mokytis kompetencijos ugdymas.....	54
V. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS	63
NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI.....	65
Priedas Nr. 1.....	66
Priedas Nr. 2.....	67

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Švietimo teikėjo pavadinimas. Kauno r. Garliavos lopšelis-darželis „Uosiukas“ (toliau – lopšelis-darželis)

Teisinė forma. Biudžetinė įstaiga

Grupė. Ikimokyklinio ugdymo mokykla

Tipas. Lopšelis-darželis

Pagrindinė veiklos sritis. Ikimokyklinis ugdymas, kodas 85.10.10

Adresas. Slėnio g. 47, Jonučių II k., Garliavos apyl., sen., LT-53277 Kauno r. savivaldybė

Kodas. 305916555

El. paštas. rastine@uosiukas.lt

Internetinė svetainė. www.uosiukas.lt

1.1. Vaikai ir jų poreikiai

Lopšelio-darželio ikimokyklinio ugdymo programa skirta vaikams nuo 1,5 iki 5/6 metų.

Programa orientuota į vaikų poreikių tenkinimą. Vaikams suteikiamos galimybės kokybiškai ugdytis, atsiverti iniciatyvai ir kūrybinei veiklai, kai yra tenkinami pirminiai, esminiai (fiziologiniai, saugumo ir socialiniai) poreikiai.

Fizinį ir emocinį saugumą užtikrina grupėse palaikomas geras mikroklimatas. Vaikams skiriama visų grupėje dirbančių suaugusių globa, švelnumas, individualus dėmesys. Visų vaikų jausmai yra pripažįstami, dėmesingai išklausomi, leidžiama jiems suprasti, kad jų jausmai yra svarbūs.

Lopšelyje-darželyje užtikrinamos **lygios galimybės** visiems vaikams ugdytis ir tobulėti. Plėtojamas įtraukusis ugdymas, kurio pagrindinis tikslas – kokybiškas ugdymas kiekvienam vaikui. Įtraukusis ugdymas tikslingai siejamas su personalizuotu ugdymu, atitinkančiu kiekvieno vaiko ugdymosi galias ir poreikius.

Daug dėmesio skiriama vaikams atvykusiems arba sugrįžusiems iš užsienio šalių. Keblumų kyla dėl lietuvių kalbos, dažniausiai žodyno ir tarimo spragų. Nėra paprasta ir priprasti naujoje vietoje. Todėl ikimokyklinio ugdymo mokytojai skuba laiku nustatyti individualius vaikų poreikius, suteikti visokeriopą pagalbą, kad užtikrintų sėkmingą integraciją ir ugdymąsi.

Svarbiausias vaikų poreikis – **žaisti**. Žaidimas yra pirmoji savarankiška ikimokyklinio amžiaus vaiko veikla. Įstaigoje, skiriama daug laiko įvairiems vaikų žaidimams, kaip pagrindinei vaikų raidą ir ugdymąsi skatinančiai veiklai. Žaisdami su bendraamžiais ir suaugusiais vaikai įgyja socialinių įgūdžių ir svarbios patirties. Sudaromos sąlygos žaisti skirtingo tipo žaidimus (pagal amžių, pomėgius, situaciją). Siekiama, kad vaikas žaisdamas įgytų žinių, bendrautų ir bendradarbiautų.

1.2. Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas

Lopšelyje-darželyje dirba ikimokyklinio ugdymo mokytojai, meninio ugdymo mokytoja, logopedė, psichologė.

Visi mokytojų komandos nariai yra kūrybingi, energingi, iniciatyvūs, gebantys keistis, ieškantys naujovių, reflektuojantys savo veiklą, bendrus lopšelio-darželio įvykius, vaikų ugdymo kokybę, veiksmingumą. Mokytojai mokosi vieni iš kitų: dalijasi patirtimi, atradimais, sumanymais, šaltiniais.

Meninio ugdymo mokytoja pasirengusi padėti vaikams įgyti muzikos, šokio, vaidybos, vizualinės raiškos gebėjimų. Meninio ugdymo mokytoja rengia vaikų ir bendruomenės šventes, dalyvauja su vaikais Kauno rajono ir šalies renginiuose.

Vaikams, turintiems ugdymosi sunkumų, teikiama logopedo ir psichologo pagalba. Pagal poreikį gali būti teikiama mokytojo padėjėjo pagalba. Specialistai, ikimokyklinio ugdymo mokytojai kartu su tėvais ieško būdų kaip padėti vaikui įgyti naujų gebėjimų, kaip sumažinti sunkumus sukeliančius veiksniai.

1.3. Regiono ir švietimo teikėjo savitumas

Lopšelis-darželis įsikūręs naujai besikuriančiame Garliavos apylinkių seniūnijos rajone, nuošalioje vietoje. Darželio teritorija ribojasi su nuosavomis gyventojų valdomis, todėl vaikai turi galimybę nuolat stebėti aplinkoje vykstančius pokyčius.

Įstaigos savitumui priskiriame išskirtines naujas, erdvas įstaigos vidaus edukacines erdves. Daug dėmesio skiriame ugdymą(si) stimuliuojančios aplinkos kūrimui, atsižvelgiant į jos saugumą, funkcionalumą, patogumą ir prieinamumą pagal vaikų amžių.

Lopšelyje-darželyje įrengtas logopedo kabinetas. Jame vyrauja kviečianti ir paslaptinga aplinka, kad vaikui būtų lengviau išlaikyti susidomėjimą veikla. Šiame kabinate ugdomi vaikai turintys kalbos ir komunikacijos sutrikimus.

Įstaigos pasididžiavimas – sensorinis kambarys. Sensoriniame kambaryje vaikai mokosi ir yra skatinami pažinti pasaulį, save, naudojant pagrindinius pojūčius: regą, uoslę, klausą, kvapą ir skonį. Tokia aplinka suteikia galimybę jausti malonius prisiminimus, atsipalaiduoti, lavinti kūrybiškumą, vaizduotę. Kitaip tariant, tai yra vieta, kur vaikų fiziniams, socialiniams, emociniams, kalbos ir pažinimo įgūdžiams suteikiama begalinė galimybė toliau tobulėti savo tempu.

Ši multi-sensorinė erdvė gali būti lengvai modifikuojama, o joje visus pojūčius suaktyvina tos pačios arba skirtingos priemonės (burbulų vamzdis, palapinė, kamuoliukų baseinas, interaktyvios projekcijos ir kt.). Kambarys pažadina žmogaus emocinę būseną bei prisiminimus apie tam tikras

patirtis. Dėl šios priežasties multi-sensorinė erdvė suteikia galimybę ne tik atsipalaiduoti, bet ir taikyti psichoterapinius metodus. Erdvę galima lengvai pakeisti kartu su joje esančiomis priemonėmis, kad jos atitiktų skirtingas temas, poreikius bei individualius užsiėmimo tikslus. Tai reiškia, kad ją galima lengvai pritaikyti įvairių rūšių tikslinėms grupėms (skirtingo amžiaus vaikams, suaugusiesiems). Pavyzdžiui, vaikų darželio sensoriniame kambaryje užduotys gali būti kuriamos pagal tai, kokias kognityvines funkcijas (dėmesį, atmintį, suvokimą ir kt.) ar įgūdžius (socialinius, emocijų pažinimo bei valdymo ir kt.) siekiama lavinti. Multi-sensorinė erdvė suteikia vaikams galimybę dirbti kartu, įsitraukti, atsipalaiduoti, dalyvauti, mokytis kaip individui ir kaip grupei saugioje bei draugiškoje aplinkoje.

Kambaryje yra trys 2 metrų aukščio burbulų vamzdžiai, keičiantys spalvą, švelniai vibruojantys, o juose plaukioja margaspalvės žuvytės. Galima ridenti ar dėlioti šviečiančius skirtingų dydžių geometrinius kūnus. Sienos ir lubos išmargintos judančiais vaizdais paslaptinga kosmoso tematika. Visi įrenginiai kambaryje kviečia tyrinėti, atitrūkti nuo įprastos aplinkos.

Burbulų vamzdis, pagrindiniai pojūčiai ir stiprios emocijos “gesinimas”... Kaip tai įmanoma praktiškai?

- Rega – stebėti besikeičiančias šviesas, žuvyčių judėjimą, kurti vaizdinius užsimerkus.
- Klausas – klausyti prietaiso skleidžiamą garsą (teikia nusiramimą, nes panašų garsą girdi vaisius motinos išsčiose) arba skaityti relaksacijų tekstą, įjungti atpalaiduojančią ramią muziką.
- Lytėjimas – paliesti ir pajauti prietaiso skleidžiamą vibraciją, liesti malonų žaislą.
- Kvapas – užuosti kambario kvapą, atlikti dėmesingo kvėpavimo pratimus.

Kaip tai ramina? Panaudojus visus pojūčius yra nukreipiamas dėmesys nuo stiprios emocijos, kylančių automatinių minčių, emocijos stiprumas mažėja, situacija vertinama kitaip.

Lopšelyje-darželyje įrengta daugiafunkcinė salė. Salę į kelias erdves dalija slankiojanti užuolaida. Šioje erdvėje vaikams organizuojami meninio ugdymo, sporto užsiėmimai, įstaigos bendruomenės renginiai. Įrengtas vaizdo projektorius pateikčių ar kitos ugdomosios medžiagos demonstravimui. Šiuolaikiniai vaikai mokosi labai greitai, tad mokytojai kasdien susiduria su iššūkiu – kaip sudominti darželinukus, aktyviau įtraukti juos į ugdymo procesą. Salėje įrengtos interaktyvios grindys, kurios ugdomąjį procesą vaikams paverčia šiuolaikišku ir žaismingu. Ši technologija sukurta vaikų ugdymui pagal ikimokyklinio ugdymo programą. Tai universalus ugdymo sprendimas, kuriame atsižvelgiama į kiekvieno vaiko amžių ir individualias savybes. Naudojant šias grindis, ugdomasis procesas vyksta aktyvių žaidimų formatu, o tai yra ryškus veiksnys, turintis teigiamą poveikį vaiko sveikatai ir jo protiniams gebėjimas bei komandiniam gebėjimams formuotis.

Kitoje salės pusėje įrengta valgykla su moderniais ir šiuolaikiškais stalais, įrengta savitarnos atleidimo linija, kur vyresnieji vaikučiai gali apsitarnauti švediško stalo principu.

Lopšelis-darželis turi lauko teritoriją, pavėsines, margaspalves smėlio dėžes, saugius sertifikuotus žaidimų įrenginius. Vaikams sudarytos sąlygos pasivaikščioti, stebėti gamtą įvairiais metų laikais, tyrinėti, eksperimentuoti ir žaisti. Kiemo teritorijoje yra pasodinti augalai vaikų tyrinėjimui, pažinimui ir stebėjimui. Pagal vaikų poreikius planuojame pasisodinti vaismedžių, vaiskrūmių, įsirengti daržo lysves bei pasistatyti šiltnamį, kuriame vaikai galėtų patys sodinti augalus, stebėti jų augimą.

Visose grupėse įrengta kūrybinių tyrinėjimų erdvė su šviesos stalu, eksperimentinei, tiriamajai ugdytinių veiklai organizuoti.

1.4. Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Bendradarbiavimas su šeima. Tenkiname vaikų poreikius, atsižvelgdami į tėvų (globėjų) lūkesčius.

Įstaigoje siekiama, kad vienas iš pagrindinių mokytojų darbo uždavinių būtų pagarbių santykių su šeima kūrimas. Mokytojai stengiasi pažinti kiekvieną šeimą ir kuria su ja pozityvius santykius - pasitinka ir išlydi vaiką ir jo šeimą, atsako į iškilusius klausimus, dažnai informuoja apie pozityvias naujienas, išlieka objektyvūs, kai aptaria netinkamą elgesį.

Lopšelyje-darželyje, inicijuojamas bendradarbiavimas su visomis šeimomis, neišskiriant jų pagal sudėtį, išsilavinimą, gyvenimo būdą ir kitas ypatybes. Tėvai laukiami, kai organizuojami renginiai įstaigoje, kviečiami dalyvauti kasdieninėje vaikų veikloje, bendruomenės talkose. Mokytojai tėvams dėkoja už suteiktą pagalbą įvairiomis formomis (grupėje iškabina ar patalpina į grupės tinklalapį padėkas tėvams už atliktus darbus, savanoriavimą grupėje ar kt.).

Labiausiai tėvus dominantys klausimai susiję su vaikų emociniu, psichiniu saugumu ir elgesio, bendravimo problemomis, visapusišku vaikų ugdymu, kad jie būtų ugdomi saugioje aplinkoje. Kuriant emociškai palankią ir saugią aplinką vaiko ugdymuisi, didelis dėmesys skiriamas emocinei ir psichinei vaikų sveikatai. Atsižvelgiant į tai rengiamos paskaitos tėvams įvairiomis psichologinėmis temomis, teikiama psichologo konsultacija šeimai.

Bendradarbiavimas su socialiniais partneriais. Lopšelis-darželis – įstaiga kurianti bendradarbiavimo kultūrą, plečianti ryšius su socialiniais partneriais. Bendradarbiaujame su institucijomis besirūpinančiomis vaiko gerove, rajono, miesto ar regiono ugdymo institucijomis, kultūros ir meno centrais, bibliotekomis, pedagogų kvalifikacijos kėlimu besirūpinančiomis institucijomis bei kitomis įstaigomis. Tarpinstitucinio bendradarbiavimo tikslas tobulinti ikimokyklinio ugdymo procesą, ugdymo kokybę dalyvaujant ir organizuojant bendras veiklas, renginius su partneriais.

Bendradarbiaujant su socialiniais partneriais praplečiamos vaikų galimybės ugdytis kitose aplinkose (bibliotekoje, sporto centre, meno mokykloje, lėlių teatre ar kt.), tai ženkliai praturtina vaikų ugdomąją aplinką pažintiniais aspektais.

Perspektyva. Ikimokyklinio ugdymo programa bus koreguojama pasikeitus lankančių įstaigą vaikų, šeimos lūkesčiams, vaikų poreikiams, ugdomosios aplinkos pokyčiams, švietimo naujovėms ikimokykliniame ugdyme.

1.5. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą

Lopšelio-darželio ikimokyklinio ugdymo programa atliepia Valstybės švietimo strategijos 2013-2022 metų nuostatus ir šių nuostatų įgyvendinimo programą, Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintą Vaiko gerovės valstybės politikos koncepciją (2003), Rengimo šeimai ir lytiškumo programą (2007), Gyvenimo įgūdžių ugdymo programą (2004). Ikimokyklinio ugdymo programa grindžiama Jungtinių tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995 m. LR Įstatymu Nr. 1-983. Laikomasi nuostatos, garantuojančios vaiko teisę būti aktyviu įstaigos dalyviu, reiškiančiu savo nuomonę ir siūlymus, priimančiu sprendimus, turinčius įtakos vaiko aplinkai, dienos ritmui, gebėjimų ugdymui. Įstaigoje vyraujanti konfidencialumo nuostata svarbi bendraujant su vaiku ir jo artimaisiais.

Ikimokyklinio ugdymo programos turinys modeliuojamas remiantis Ikimokyklinio ugdymo metodinėmis rekomendacijomis, pasiekimų aprašu, Geros mokyklos koncepcija, patvirtinta LR švietimo ir mokslo ministro 2015 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. V-1308. Kuriant ugdymo ir ugdymosi aplinką, parenkami ugdymo metodai, atliepiantys šiuolaikinio vaiko poreikius, atkreipiamas dėmesys į aktualias ugdymo kaitos tendencijas.

Lopšelio-darželio mokytojai laikosi nuostatos, kad vaikystė – unikali vertybė. Ugdymo procese remiamasi humanizmo, progresyviojo ugdymo ir asmenybės sklaidą skatinančio ugdymo teorijomis, taikomi Howard Gardner intelektų įvairovės teorijos elementai.

Remdamiesi **humanistine pedagogika** siekiame: teigiamo vaiko savęs vertinimo; atvirumo patirčiai; mokėjimo įvardinti ir valdyti savo jausmus, poelgius; kurti ir laikytis bendrai priimtų vertybių ir bendravimo normų; partnerystės ir draugiškų mokytojo bei vaiko santykių; suteikti kuo daugiau erdvės 8 vaiko saviraiškai; vystyti vaiko gebėjimą mokytis, rasti sau reikalingą informaciją, gebėti ją taikyti, sprendžiant problemas. Savo veikloje siekiame įgyvendinti pagrindinį humanistinės pedagogikos principą – kiekvieno asmens vertės pripažinimą ir pagarbą jam, asmens pasirinkimo laisvę ir atsakomybę.

Remdamiesi **progresyviojo ugdymo teorija** siekiame: gerbti ir atsižvelgti į kiekvieno vaiko individualumą; sudaryti sąlygas veikti savo tempu ir pagal savo galimybes; sudaryti sąlygas

laisvai rinktis veiklos formas; organizuoti veiklą individualiai, mažose grupelėse, su visa grupe; ugdymą integruoti; mokytis dirbti komandoje. Asmenybės sklaidą skatinančios idėjos mus įpareigoja: gerai žinoti vaiko raidos vystymosi dėsnius; mokėti organizuoti socialinę sąveiką, lemiančią emocinę ir pažintinę raidą; remtis vaikų pomėgiais, poreikiais, vystant jų tolesnį pažinimą; tinkamai parengti aplinką įvairių poreikių ir gebėjimų vaikams.

Konstruktivistinė mokymosi teorija akcentuoja aktyvų besimokančiojo vaidmenį. Todėl supratimas, kad vaikai mokosi bandydami perprasti juos supantį pasaulį, patys konstruoja arba kuria savitą pasaulio suvokimą, įprasmina, kas vyksta aplink, jungdami naujus potyrius su tuo, ką jau yra suvokę, skatina mus pripažinti, kad suaugusiojo vaidmuo yra būti pagalbininku ir tarpininku, sudaryti sąlyga kokybiškam vaikų ugdymuisi.

H. Gardnerio intelektų įvairovės teorija, siūlo atsižvelgti į tai, kad egzistuoja 8 intelekto tipai: asmeninis (personalinis), socialinis (asmeninis ir socialinis intelektai sudaro emocinį intelektą), kalbinis (lingvistinis, verbalinis), loginis (matematinis), erdvinis (vizualinis), muzikinis, kinestetinis (kūno), natūralistinis (gamtos). Vadovaujamės nuostata, kad veiksmingas vaiko ugdymasis vyksta tada, kai organizuojamas ugdymo procesą, ikimokyklinio ugdymo mokytojas atsižvelgia į kiekvieno vaiko intelekto specifiką.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Individualumas ir diferencijavimas. Vaikai ugdomi atsižvelgiant į individualias jų savybes, ugdymo šeimoje tradicijas ir vaikų patirtį. Atsižvelgiant į skirtingą vaikų amžių, poreikius, taikomi skirtingi ugdymo metodai, būdai, taikomos individualaus ugdymo ar ugdymo nedidelėmis grupelėmis formos.

Prieinamumas. Ugdymo turinys atitinka 1,5–5/6 metų vaiko psichofizines galimybes, jo pažinimo stilių, bendravimo ir emocijų pasaulį. Atsižvelgiama į kiekvieno vaiko individualius poreikius. Ugdymo turinys pritaikytas skirtingoje socialinėje ir kultūrinėje aplinkoje augančiam vaikui.

Demokratiškumas. Programoje sudaroma galimybė vaikui rinktis (veiklą, priemones, žaidimo vietą, draugus), būti pripažintu ir gerbiamu bei lygiaverčiu partneriu, taikant šiuolaikiškus ugdymo būdus.

Humaniškumas. Pripažįstama vaiko vidinio pasaulio nepriklausomybė ir savarankiškumas, užtikrinama teisė gyventi ir elgtis pagal asmeninę patirtį ir prigimtį. Sudaromos sąlygos įvairių vaiko galių plėtojimui, harmoningam asmenybės vystymuisi.

Tautiškumas. Siekiama puoselėti tradicines ir kultūrinės vertybes. Ugdomas, doras, orus, kūrybingas žmogus. Stengiamasi padėti vaikui per vertybes įprasminti visa, kas jį supa.

Atsinaujinimo. Ugdomas kūrybingas, gebantis priimti ir kritiškai vertinti informaciją, apsispręsti ir priimti sprendimus žmogus. Vaikų ugdymas, atviras, kritiškai vertinantis ir priimantis naujoves, išsaugantis dorovės normas, ugdymo turinys nuolat atnaujinamas, derinamas su ugdymui keliamais tikslais ir uždaviniais.

Inovatyvumo. Formuojamas vaiko santykis su aplinka visame ugdymo(si) procese, ugdyme naudojamos modernios technologijos, aktyvūs metodai, turinys siejamas su šiuolaikiniu gyvenimu.

Konfidencialumo. Vaikų vertinimo duomenys nėra viešai prienami. Užtikrinamas jų laikymo saugumas. Apie vaikų pasiekimus kalbama individualiai, vaiko pasiekimų rodikliai nėra lyginami su kitų vaikų pasiekimais.

III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas – atsižvelgiant į pažangias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas kurti sąlygas, padedančias vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninės, socialinius ir pažintinius poreikius.

Uždaviniai

Siekti, kad vaikas:

- stiprintų fizinę ir psichinę sveikatą, tenkinant svarbiausius judėjimo, saugumo, bendravimo, pažinimo, asmeninio vertingumo, saviraiškos poreikius.
- pozityviai bendrautų ir bendradarbiautų su bendraamžiais ir suaugusiais, mokytųsi spręsti kasdienes problemas, atsižvelgiant į savo ir kitų ketinimus, veiksmų pasekmes.
- pažintų aplinkinį pasaulį, ugdytųsi pagarbos jausmą gyvybei, meilę gimtinei.
- mokytųsi pažinti ir kūrybiškai veiktų: žaistų, keltų klausimus, tyrinėtų, rinktųsi veiklos būdus ir priemones skatinančius kūrybinę veiklą.

IV. UGDYMO TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS

Lopšelio-darželio ikimokyklinio ugdymo programos turinys lanksčiai pritaikytas kiekvieno vaiko ugdymosi poreikiams ir individualiems gebėjimams, užtikrinant jo aktyvų dalyvavimą ugdymo procese. Programos turinys išdėstomas pagal ugdomas vaikų kompetencijas, kurioms priskirtos atitinkamos vaikų pasiekimų sritys.

Lentelės skiltyje „Vaikų pasiekimai nuo 1,5–3 m.“ numatyta kiekvienos pasiekimų srities vertybinė nuostata ir esminis gebėjimas, kuriuos vaikas gali pasiekti iki trejų metų.

Lentelės skiltyje „Vaikų pasiekimai nuo 4–5/6 m.“ numatyta kiekvienos pasiekimų srities vertybinė nuostata ir esminis gebėjimas, kuriuos vaikas gali pasiekti iki 5/6 metų.

Lentelės skiltyje „Ugdymo gairės“ pateikiama vaikų veiklos pavyzdžiai, kas būdinga tokio amžiaus vaikams, ugdymo situacijos, kuriose galima pastebėti kaip vaikas ugdomosi.

Ikimokyklinio ugdymo programoje numatytas ugdymo turinys – tai tik orientyras, nevaržantis mokytojo, leidžiantis jam kūrybingai organizuoti savo veiklą, ją įvertinti ir koreguoti, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko amžių, jo patirtį, vaiko bei grupės individualumą.

Ugdymo metodus, būdus, formas ir priemones mokytojai gali rinktis laisvai, juos lanksčiai ir kūrybiškai parenkant atsižvelgiant į vaikų amžių, gebėjimus, poreikius, ugdymo tikslą ir uždavinius.

Ugdymo metodai

Žaidimas. Vaiko gyvenimo ir ugdymosi būdas. Palankios vaiko žaidimui aplinkos sudarymas, ugdančiųjų priemonių keitimas, vaiko sumanyto žaidimo palaikymas, plėtojimas, naujų sumanymų skatinimas, mokytojo bendravimas su vaiku.

Ugdymas pavyzdžiu. Mokytojas žaismingai, išraiškingai ką nors veikia vaikų akivaizdoje ir skatina jį mėgdžioti. Mokytojas veikia drauge su vaikais kaip žaidimo ar veiklos partneris, mimika, elgesiu, veiksmais, daiktais modeliuoja tai, ką tikisi perduoti vaikams.

Spontaniškas ugdymas. Atsižvelgiama į vaikų siūlymus ir idėjas. Vaiko spontaniška veikla gerbiama ir laikoma vertinga patirtimi, ugdymui panaudojamos netikėtoms situacijoms.

Kūrybinė mokytojo – vaiko sąveika. Mokytojas įtraukia vaikus į veiklą gera idėja, tema, probleminiu klausimu, įdomia informacija, netikėtomis medžiagomis ir kt. Nuolat bendrauja su vaikais, pastebi jų interesus, norus, gebėjimų lygį, pateikia patarimų, informacijos, praturtina vaikų patirtį, siekia vaiko kūrybos, interpretacijos, atradimų, bandymų.

Pokalbis, diskusija. Vaikai skatinami išreikšti savo nuomonę, požiūrį, argumentuoti išsakytas mintis, klausyti ir girdėti ką sako kiti, apibūdinti savo ir kitų veiklą, kritiškai mąstyti.

Eksperimentavimas, tyrinėjimas. Vienas iš aplinkos ir patirties kaupimo būdų, kurie skatina vaiką aktyviai veikti, daryti atradimus, planuoti, organizuoti.

IKT taikymas. Praktiniai užsiėmimai su interaktyviomis grindimis, vaizdo medžiagos stebėjimas ir analizavimas multimedijos, TV ekranų pagalba, kompiuteriniai-mokomieji žaidimai.

Išvykos, ekskursijos. Vaikų pažintinės patirties turtinimas, plečiant akiratį, susipažįstant su aplinka, įgyjant socialinių įgūdžių, patiriant naujų įspūdžių.

Ugdymo priemonės

Žaislai, stalo žaidimai, IT priemonės, šviesos stalai, knygos TV ekranai, sporto inventorių, priemonės meniniam ugdymui. Ugdymo priemonės parenkamos taip, kad atitiktų vaikų amžiaus individualius gebėjimus, skatintų kaupti patirtį kiekvienoje ugdymo(si) srityje. Ugdymo priemonės grupėse išdėliotos taip, kad būtų vaikams prieinamos, lengvai pasiekiamos ir saugios. Vaikai patys gali pasiimti priemones, pasirengti, pertvarkyti fizinę erdvę savo veiklai ar žaidimui.

Socialinės kompetencijos ugdymas

Vaikų pasiekimų sritys	Vaikų pasiekimai	Amžius	Ugdymo gairės
Emocijų suvokimas ir raiška	<p>Vertybinė nuostata. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais.</p> <p>Esminis gebėjimas. Atpažįsta bei įvardina savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žingsniais ir elgesiu atsiliepia į kito jausmus (užjaučia, padeda).</p>	1,5–3 m.	<ul style="list-style-type: none"> • Atpažinti bazines emocijas (liūdesį, pyktį, baimę) naudojant paveikslėlius iš plakato/knygelių. • Įvardyti vaiko jausmus: „Tu atro dai nusiminęs“, „Tau linksma“, „Atrodo, kad pyksti“. Demonstruoti šių žodžių reikšmę vaikui naudojant veido mimiką, balsą ir visą kūną. • Kviesti pasižiūrėti į save veidrodyje, kai vaikas būna piktas, liūdnas, linksmas. • Kalbėti už žaislą, laikant jį rankose: žaislas spėlioja, kaip vaikas jaučiasi, kodėl jis taip jaučiasi, ką reikėtų padaryti, kad jis pasijustų geriau. Žaislas atspindi/su vaidina bazines emocijas. • Tinkamo elgesio įvardijimas garsiai, skatinimas tai kartoti. „Tu stipriai jį apkabina i, jis džiaugiasi“. • Nuoširdus, draugiškas ugdytojo elgesys, visą laiką komentuojant savo jausmus, elgesio priežastis, ketinimus, veiksmus, pasekmes; vaikas kviečiamas daryti tą patį. • Dainuoti skirtingų nuotaikų daineles. • Mokyti elementarių atsiprašymo ir susitaikymo ritualų.

			<ul style="list-style-type: none"> • Žaisti žaidimą „Veidelis“ (užsidengti ir atsidendti veidą), demonstruojant vis kitą emocinę išraišką.
		4-5/6 m.	<ul style="list-style-type: none"> • Paskatinti kasdien kelis kartus žymėti savo nuotaiką („Emocijų traukinukas“, „Nuotaikų kišenėlės“, žymėti emocijų veidelius). • Kurti emocijų veidelius įvairiomis (tradicinėmis ir netradicinėmis) priemonėmis (plastilinas, pieštukai, kaštonai ir kt.). • Kūno išraiška (naudojant vaidybą) pavaizduoti jausmus. Klausytis kūrinėlių apie jausmus, nuotaikas, svarstant, iš ko galima suprasti, kad kitam linksma, liūdna, pikta, skaudu. • Skaitant įvairius tekstus, intonuoti, išryškinant veikėjų veiksmus, poelgius, jų nuotaikas. • Žaisti žaidimus, kuriuose reikia suprasti draugą be žodžių – iš mimikos, gestų, kūno judesių. Įvardyti kitiems vaikams: „Giedrius atrodo supykęs“. Nusakyti priežastį, kuri sukėlė tą emociją ar jausmą: „Giedrius supyko, nes Darius atėmė jo žaislą“. • Skatinti pastebėti bendraamžių savijautą. • Tarpininkauti, kai vaikai išreiškia pyktį, liūdesį. • Paskatinti žaisti žaidimus, kuriuose reikia suprasti kitą ir geranoriškai bendradarbiauti, ieškant tinkamiausio sprendimo. Skatinti pasakyti kaip jaučiasi, ko jis nori, ko nori kitas; suvokti, kad kitas negali pamatyti ir žinoti, ką galvoji ar jauti, jei jam neduodi to suprasti.

			<ul style="list-style-type: none"> • Žaisti įvairius žaidimus išreiškiančius emocijų suvokimą – vaikai žiūrinėja paveikslėlius (baubo, vaiduoklio, raganos, slibino, šuns, voro, vabalo, šautuvo, diržo ir kt.) ir suranda tuos, kurie žymi jų baimes. • Kalbamasi, kad visi dažniausiai ko nors bijome, kad vienos baimės greitai atsiranda ir išnyksta, o kitos gali tęstis ilgai. Tad galima apie savo baimes kalbėtis su kitais. Žaidimas – vienas vaikas pasakoja nutikimą, įvykį iš savo gyvenimo, ryškiai atskleisdamas jausmus, o kitas atpažįsta ir simboliu veideliu pažymi draugo jausmus.
<p>Savireguliacija ir savikontrolė</p>	<p>Vertybinių nuostatų. Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį.</p> <p>Esminis gebėjimas. Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiau drinęs geba nusiraminti.</p>	<p>1,5–3 m.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Į reikiamus poreikius reaguoti pastoviais veiksmais, intonacijomis, žodžiais. Nustatyti vaikui ir jo veiklai būtinus apribojimus ir nuosekliai jų laikytis. • Suteikti galimybę išreikšti savo emocijas (pvz., nespėjus pravirkti neskubėti raminti). Padėti nusiraminti, pasiūlant mėgiamus daiktus. • Žinoti ir taikyti kiekvienam vaikui dienos ritmą, priimtinius nusiramavimo būdus. • Dažnai klausti vaikų, ar jiems nereikia pagalbos. • Vaikams parodyti, kaip reikėtų elgtis vienoje ar kitoje situacijoje. • Pasiūlyti vaikams nusiraminti gerų emocijų/ramybės/laimės/stebuklų kambaryje. • Vaikui žaidžiant, parodyti daugiau nei vaikas vartoja emocijų ir jausmų raiškos būdų. • Vaiko elgesiui reguliuoti taikyti veido mimiką ir balso intonacijas.

			<ul style="list-style-type: none"> • Susitarti su vaikais, kad ateitų pasitarti su mokytoja, kai jaučiasi liūdni, pikti, įskaudinti ar nežino išėities sudėtingoje situacijoje.
		4–5/6 m.	<ul style="list-style-type: none"> • Kartu su mokytoja kurti grupės susitarimus, kuriose būtų ir vaiko atsakomybė. • Kaupti gerų darbų, gerų poelgių kraitelį, lipdukais/antspaudukais ar kitaip pažymėdami atliktus gerus darbus. Klausytis kūrinėlių, žiūrėti filmukus, diskutuoti apie vaikų ir gyvūnų gerus ir blogus poelgius. Samprotauti, kaip patys pasielgtų panašiose situacijose. Diskutuoti apie bendravimą, kilusius ginčus su draugais, kaip juos taikiai spręsti. • Aukščiausia emocijų reguliacijos stadija pasiekama tuomet, kai vaikas iš savo išmuktų būdų gali pasirinkti <i>tinkamiausius</i> konkrečiai situacijai ir juos pritaikyti. • Naudotis darželio ramybės erdve (sensoriniu kambariu), priemonėmis, kurios padeda suvaldyti emocijas (burbulų vamzdis, šviesos stalas, šviesos kubeliai ir kt.). • Leisti vaikui pačiam spręsti problemas ir nesutarimus, neskubant patarinėti, nurodinėti. • Leisti pačiam vaikui pasirinkti, nuspręsti, ką darys, kaip pasielgs toje veikloje, kurioje jis jau geba priimti sprendimą. • Pasakoti istorijas, žaisti žaidimus, kurių veikėjai pozityviai sprendžia konfliktines situacijas. • Būtinai padėti vaikui, kuriam reikalinga pagalba derybose. Pagirti, kai vaikas atsižvelgia į suaugusiojo prašymą ir nepažeidžia susitarimų, taisyklių.

<p>Savivoka ir savigarba</p>	<p>Vertybinė nuostata. Savo vertina teigiamai.</p> <p>Esminis gebėjimas. Supranta savo asmens tapatumą („aš esu, buvau, būsiu“), pasako, kad yra berniukas/mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta bei gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.</p>	<p>1,5–3 m.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bendrauti su vaiku taip, kad jis įvardintų veiksmą (pvz., aš dedu, tu dedi, jis deda ir pan.), dažnai įvardinti daiktus, kurie priklauso vaikui. • Bendraujant su vaiku, tinkamoje situacijoje paminėti vaiko vardą, lytį. Skatinti reaguoti į išstartą savo vardą; suvokti, ką ir kaip gali atlikti pats; gebėti išreikšti savo norus. • Naudojant veidrodį, nuotraukas apžiūrėti save ir draugus. • Žaidimų metu tyrinėti savo kūną, pavadinti kelias kūno dalis ir jas parodyti knygelėje, piešinyje, savo kūne. • Kalbėtis su vaiku su kuo mėgsta žaisti mergaitės, su kuo berniukai. • Savarankiškai judėti žinomoje erdvėje, ją tyrinėti, padėti tvarkytis grupėje, tvarkytis savo darbo vieta. • Komentuoti vaiko veiksmus, ketinimus, veiksmo rezultatus, poelgius, pabrėžiant vaiko pasiekimus, džiaugiantis savarankiškumu. Girti vaiką ir šalia tėvelių. • Pratinti skirti savo asmeninius daiktus, žaislus nuo kitų, atpažinti savo drabužėlius, kitus daiktus. • Naudoti kamuoliukų baseiną, kad vaikas jame galėtų vartytis, įvardindamas savo kūno dalis. • Eksponuoti vaiko vizualinės raiškos darbelius jo akių lygyje.
		<p>4–5/6 m.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pasiūlyti veiklos tyrinėjimams „Kas aš esu“, „Mano kūnas“, „Žmonių skirtumai ir panašumai“, „Mano ir kitų pomėgiai“, „Mano ir kitų jausmai“.

			<ul style="list-style-type: none"> • Demonstruojant ir aiškinant įtraukti vaiką į diskusiją, kas jam patinka ir kas nepatinka. Skatinti samprotauti apie save, savo pomėgius, veiklą: „Kas?“, „Kur?“, „Kada?“, „Kaip?“, „Su kuo?“, „Kur buvai?“, „Ką mėgsti veikti?“. • Garsiai žavėtis pasiekimais. Padėti vertinti savo elgesį teigiamai, jaustis mylimam. • Skatinti išmėginti „Aš galiu“, ribas: padrąsinti atlikti vieną ar kitą veiksmą (savarankiškai rengtis, praustis ir kt.). • Pajausti jog savo darbeliais galiu pradžiuginti kitus ir būti naudingas. • Skatinti ir girti vaiką, tai siejant su jo asmeniu, išsakyti pastabas konkrečiam jo poelgiui ar veiksmui, nesiejant su jo asmenybe. • Kartu su tėveliais kurti „Šeimos šūkį“, „Šeimos herbą“. • Ruošti kartu su mokytoja grupės talentų lentą „Ką gerai moka ir geba mūsų draugai“ (prie savo nuotraukos paveikslėliais pažymi, ką kiekvienas geba geriausiai). • Skatinti pokalbius, diskusijas apie fizines savybes, pomėgius ir elgesio savybes, šeimą, grupę, Tėvynę. • Aiškinti apie kūno priežiūrą. Suvokti, jog žmonės yra skirtingi ir panašūs. Aiškinti, kad žmonės skiriasi savo nuotaikomis, išvaizda, amžiumi, dydžiu, pomėgiais, gyvena įvairiuose namuose (skiriasi išore, vidumi, kambarių skaičiumi, baldais, aplinka). Žmonės keliauja: į svečius, į darbą, mokytis, keliauja įvairiais būdais: traukiniais, autobusais, lėktuvais, dviračiais. Žmonės turi vaidmenų (moteris, mama, senelė, sesuo, draugė, dailininkė).
--	--	--	---

<p>Santykiai su suaugusiais</p>	<p>Vertybinė nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais.</p> <p>Esminis gebėjimas. Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi; žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais.</p>	<p>1,5–3 m.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sukurti ir laikytis atsisveikinimo su tėvais ritualų: apsikabinti, palinkėti smagių žaidimų, pasakyti, kada ateis pasiimti, susitarti, kad dar galės pamojuoti per langą. • Stengtis, kad mokytojos bendravimas su vaiku būtų pozityvus. • Žaisti su vaiku taip, kad jis pasijustų lyderiu. • Raiškia, pritariančia veido mimika reaguoti į tinkamus ar netinkamus vaiko veiksmus. • Prieš einant į kitą veiklos erdvę (salę, sensorinį kambarį), nuteikti vaiką, paaiškinant ką ten veiks. • Informuoti tėvus (individualiai) apie praleistą dieną. • Pritarti vaiko iniciatyvai, tačiau visuomet atskubėti į pagalbą, kai vaikui reikia suaugusiojo ir būti saugumo garantu. • Žaidžiant su vaiku, skatinti savarankiškumą, veikimą, tariamai, daiktų pakaitalų naudojimą, persikūnijimą, tapimą kuo nors: klausti, ko reikės žaidimui, vadinti vaiką prisiimto vaidmens vardu (mama, sesė, tėtis ir kt.). • Jei vaikui atliekamas veiksmas pavojingas – reikia nukreipti jo dėmesį į kitą įdomią veiklą. Į grupę retsykiais pasikviesti svečių (tėvus, senelius) dalyvauti vaikų ugdymo procese, kad vaikai pratintųsi bendrauti su nepažįstamais žmonėmis.
--	--	------------------------	--

		<p>4–5/6 m.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bendradarbiauti su vaiko tėvais, išsiaiškinant naujus jo pasiekimus, interesus bei informuojant tėvus apie įstaigoje praleistą dieną. • Pritarti vaiko iniciatyvai, tačiau visuomet atskubėti į pagalbą, kai jam reikia suaugusiojo, būti jo saugumo garantu. • Žaidžiant su vaiku skatinti jo savarankiškumą. Klausytis vaikų, skatinti išsakyti savo norus, sumanymus, idėjas, padėti juos įgyvendinti. • Vaikams prašant, įsitraukti į jų žaidimus, atlikti antraeilius vaidmenis, palaikyti jų sumanymą, užduoti klausimus, padedančius plėsti žaidimą. Kalbėti su jais apie tinkamą bendravimą su tėvais, broliais, seserimis. • Sudaryti galimybes vaikams išsakyti savo nuomonę visais aktualiais gyvenimo grupėje klausimais. • Pasiūlyti veiklos, kurioje reikia kalbėti apie šeimą. Organizuoti šeimos dienas grupėje, stalo žaidimų vakarą su tėvais. • Grupės šventėse, vakaronėse skatinti deklamuoti eilėraščius kartu su šeimos nariais. • Dalyvauti susitikimuose su įvairių tarnybų, įstaigų, profesijų žmonėmis, lankytis tėvų darbovietėse, muziejuose, šventėse, spektakliuose, koncertuose. • Susipažinti su įstaigos darbuotojais – aplankyti juos darbo vietose. • Kviesiti į grupę vaikams įdomius žmones ir skatinti vaikus kartu su jais veikti. Skatinti vaikus bendrauti su grupės svečiais, papasakoti apie juos daugiau, kad vaikai turėtų apie ką kalbėtis, kartu su vaikais sugalvoti jiems klausimų.
--	--	------------------------	--

			<ul style="list-style-type: none"> • Padėti vaikams keisti netinkamas bendravimo su suaugusiais būdus, siekiant geranoriškai bendrauti. • Aiškintis bendravimo su nepažįstamais žmonėmis taisykles ir galimus pavojus. • Išklaudyti vaikų pasakojimus, nutikimus su suaugusiais ir pasvarstyti kaip panašiose situacijose galėtų elgtis.
<p>Santykiai su bendraamžiais</p>	<p>Vertybinių nuostata. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais.</p> <p>Esminis gebėjimas. Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalijasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.</p>	<p>1,5–3 m.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sukurti žaidimo vietas, kuriose vaikai žaistų vienas greta kito ir skatinti tai daryti. Komentuoti vieno ir kito norus, emocijas, veiksmus. • Paskatinti būti geranoriškiems vienas kitam. Padėti vaikams pažinti grupės naujoką. Pristatyti jį kitiems. Skatinti pažaisti greta, kol nėra mokytojos šalia ir vaikai jaučiasi saugūs. • Stebėti vaikus, stabdyti netinkamus veiksmus ir paaiškinti, kodėl negalima taip elgtis. • Organizuoti žaidimus, kuriuose vaikams reikėtų ką nors veikti paėiliui arba – keliems vienu metu. • Grupėje turėti po kelis tokius pat žaislus. • Pakomentuoti draugiškus vaikų veiksmus ir jausmus. • Užtikrinti vaikų saugumą. Atsiliepti į vaikų pagalbos prašymus, padėti vaikui įgyvendinti ketinimus, atsižvelgiant į kitų norus. • Klausyti lietuvių liaudies pasakų, kur aiškiai skiriamas gėris ir blogis. Rišti „draugystės“ juosteles, dovanoti savo padarytas dovanėles.

		<p>4–5/6 m.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Skirti pakankamai laiko ir vietos vaikų bendriems žaidimams. • Naudoti smėlio laikrodį, susitarimus ir kitus būdus, padedančius vaikams palaukti savo eilės, paskatinti paprašyti žaislo, tartis dėl jo. • Komentuoti priimtinius ir nepriimtinius vaiko veiksmus, primenant elgesio taisykles. • Mokyti pasakyti sau „ne“, kai norisi pasielgti netinkamai. • Atkreipti dėmesį ir pagirti vaiką, ypač tose situacijose, kai tenka trumpam atidėti savo norų patenkinimą. • Įvairiose situacijose atkreipti vaiko dėmesį į jo veiksmų pasekmes kitam. Vengti lyginti vaikus, vartojant žodžius „Geresnis, blogesnis“. Jei grupėje yra vaikų, kurių kiti nepriima į žaidimus, išsiaiškinti to priežastis ir padėti atstumtiesiems įsitraukti į žaidimus. • Tarpininkauti vaikams ieškant išeičių konfliktinėje situacijoje. Pasiūlyti veiklos, kurioje keliems vaikams reikia siekti vieno tikslo, skatinti bendradarbiavimą. • Žaisti kolektyvinius žaidimus, draugystės žaidimus, pasisveikinant, apibūdinant, pasakant komplimentą. • Piešti geriausio draugo portretą. Gaminti atvirutes, dovanėles draugams. • Dalyvauti prevenciniuose projektuose. • Kartu su bendraamžiais žaisti įvairius žaidimus: statyti statinius iš kaladžių ir kaladėlių, konstruktorių (įvairūs pastatai, garažai, kelių tiesimas).
--	--	------------------------	--

			<ul style="list-style-type: none">• Žaisti vaidybinius žaidimus tokius kaip – „Namai“, „Darželis“ bei kitus vaikų poreikius atliepiančius žaidimus.• Imituoti paprastus ir sudėtingus žmonių santykius.• Imituoti suaugusiųjų kalbą, bendravimą, intonacijas, manierą.• Skatinti įsitraukti į bendrą žaidimą, spręsti kartu su grupe, dalintis vaidmenimis, sąžiningai laikytis taisyklių.• Imituoti sudėtingus žmonių santykius ir visuomenines-socialines gyvenimo situacijas (teatras, vestuvės, karas).• Skatinti žaidime susitarti patiems ir susitarimo laikytis.• Sudaryti galimybes vaikams patirti naujų išpūdžių, galinčių praturtinti jų žaidimus.• Paskatinti vaikus aiškintis, kas yra gerai, o kas blogai. Įsivertinti savo elgesį naudojant įvairias metodines priemones, plakatus, knygeles. Kalbėtis apie draugus ir draugystę.
--	--	--	---

Sveikatos saugojimo kompetencijos ugdymas

Vaikų pasiekimų sritys	Vaikų pasiekimai	Amžius	Ugdymo gairės
<p>Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai</p>	<p>Vertybinių nuostata. Noriai ugdomi sveikam kasdieniniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.</p> <p>Esminis gebėjimas. Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.</p>	<p>1,5–3 m.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Palaikyti vaiko norą savarankiškai rengtis, autis avalynę, valgyti, naudotis stalo įrankiais, nepamiršti nusiplauti ir nusišluostyti rankų. • Pratinti vaiką prie tam tikrų nuolat vykstančių kasdienių veiklų: nujausti, numatyti būsimus įvykius ar veiksmus/veiklas, panaudojant tam tikrą garsinį signalą, kuris vaikams leistų suprasti, jog veikla, kuria jie dabar užsiėmę turėtų eiti į pabaigą. • Supažindinti su aplinkoje esančiais daiktais, kad vaikas galėtų juos rasti, kai jam jų reikia: žaislai – dėžėse, stalčiuose arba suskirstyti pagal žaidimo erdves. • Sudaryti sąlygas vaikui pačiam susitvarkyti: nusiplauti teptuką, įsipilti vandens, sušluoti šiukšles. • Pasiūlyti vaikui rinktis sveiką maistą parodant jam jo naudą. • Pasiūlyti pasirinkimą iš dviejų galimybių: kokią pasaką rinktumėis...? • Žaisti žaidimus, kurių metu vaikas tyrinėja save, kas jis toks, kaip jis atrodo, kaip vadinasi kūno dalys ir t.t.

			<ul style="list-style-type: none"> • Atliekant tam tikrą veiksmą, pvz.: rengiantis, akcentuoti, kaip rengiamės (kišam ranką, užrišam šalikėlį ant kaklo ir pan.), valgymo metu (imame šaukštą į ranką), laikantis higienos ir t.t.; • Nustatyti tam tikras elgesio ribas, taisykles kasdienės veiklos metu.
		4-5/6 m.	<ul style="list-style-type: none"> • Stiprinti esamus savitarnos ir asmens higienos įgūdžius, drąsinti savarankiškai rengtis, segtis sagas, užsitraukti užtrauktuką, rištis batų raišteliu. • Suaugusio ir kitų vaikų pavyzdžiu skatinti ir stiprinti savarankiškumo laikantis asmens higienos: prižiūrėti dantukus, plautis rankas, susišukuoti, išsipūsti nosį naudojantis servetėle. • Palaikyti vaiko kultūringo maitinimosi įpročius: savarankiškai naudotis stalo įrankiais, servetėle. • Skatinti rinktis sveiką maistą, diskutuoti iš kur atkeliauja maistas, kaip jis ruošiamas, kaip jis verdamas, valgomas skirtingose kultūrose. • Kalbėtis su vaiku apie tai, koks maistas yra naudingas, pvz.: kodėl žmogaus kaulams, dantims reikalingas kalcis, kurio yra daržovėse, pieno produktuose, aptarti, kad šie produktai naudingi žmogaus kaulams ir jie tampa stipresne, vikresni; vaisiuose, daržovėse daug vitaminų, jie naudingi dantukams, raumenims. Pasiūlyti vaikui pačiam pasiruošti sveiko maisto patiekalą pagal nesudėtingus receptus. • Kartu su vaiku planuojama aktyvi veikla ir poilsio laikas. Pasiūlyti vaikui tam tikrų poilsio minutėlių būdų, pvz.: atsisėsti ramiai, užmerktomis akimis ir apmąstyti savo dienele, ką jie nuveikė; pasiūlyti relaksacijos strategijų, pvz.: paprašyti

			<p>vaiko sukaupti dėmesį ir įsiklausyti į savo kvėpavimą, pasiklausyti trumpos ramios muzikos intarpo; paskatinti vaiką išsakyti savo mintis apie tai, ką jis jautė.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pasirūpinti ramybės, poilsio vieta, kur vaikas galėtų pabūti atskirai. • Skatinti vaiką padėti daiktus į vietą, susitvarkyti savo spintelę, drabužius, žaidimo vietą, nešiukšlinti ir priminti apie tai kitiems. • Atkreipti dėmesį į taisykles ir susitarimus, kurių sutarta laikytis.
Fizinis aktyvumas	<p>Vertybinių nuostata. Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.</p> <p>Esminis gebėjimas. Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.</p> <p>Vertybinių nuostatų.</p>	1,5–3 m.	<ul style="list-style-type: none"> • Drąsinti vaiką išbandyti savo judėjimo galias grupėje, lauke, aikštelėje, pasiūlant eiti, bėgti, sustoti pagal ženklą, atsitūpti, atsikelti ir paimti išdėliotus įvairius daiktus (kamuoliukus, kaladėles, žaisliukus ir juos dėti į didelę dėžę ar krepšį). • Judėti per kliūtis pasilenkiant, ropojant, atsitupiant ar nučiuožiant, imituojant įvairius gyvūnus. • Kartu su vaiku žaisti judrius žaidimus: bėgant ant pirštų galų, ropojant, imituojant gyvūnų elgseną. • Pateikti vaikui išbandymus – apeiti/perlipti kliūtis, eiti nelygiu paviršiumi išlaikant pusiausvyrą, pvz.: apeiti išdėliotas kliūtis, lentą, kėdę, įvairius paviršius. • Siūlyti vaikui judrius žaidimus, imituoti gyvūnų eisena, kurių metu vaikai šokinėtų abiem kojom, bandytų pastovėti ant vienos kojos ir t.t. • Lipti laipteliais pristatomu žingsniu laikantis turėklų, (einant į pasivaikščiojimą, lauko žaidimų aikštelėje, grupėje). • Atsisėdus ridenti ir gaudyti ridenamą kamuolį, mesti, spirti minkštą nedidelį kamuoliuką, salėje ar lauko aikštelėje.

			<ul style="list-style-type: none"> • Žaisti žaidimus su žaislais ir daiktais, kuriuos vaikas gali stumti, traukti, nešioti iš vienos vietos į kitą. • Žaisti žaidimus siekiant daikto pasistiebian, iškeliant rankeles. • Žaisti žaidimus veiksams su daiktais atlikti: sudėti/išimti žaislus iš dėžės, žaisti su kaladėlėmis, statyti bokštelių, konstruoti, dėlioti dėliones ir kt. • Verti, kirpti, plėšyti, piešti, lipdyti, glamžyti, pvz.: senų žurnalų ar popieriaus lapus, daryti iš jų gumulėlius. • Kartu su vaiku vartyti knygeles, paveikslėlius, žurnalus, enciklopedijas.
		4–5/6 m.	<ul style="list-style-type: none"> • Organizuoti judrius žaidimus, veiklas, estafetes, lenktynes, kurių metu vaikas skatinamas įvairiai ir saugiai judėti lauke, grupėje: eina lėtai, greitai, eina atbulomis, pristatomu žingsneliu, pasistiebę ant pirštų, ant kulnų, eina aukštai keldami kojas, pusiau pritūpiant, eina „žąsele“, bėga paskui suaugusįjį keičiant tempą, nešdami daiktą, įveikia tam tikrą kliūčių ruožo atkarpa. • Dalyvauti judriose veiklose, kurių metu vaikas turėtų galimybę ropoti, pralįsti, perlįpti, užlįpti, nulįpti, šokinėti ant vienos kojos, persokti, šokti į aukštį, tolį, nušokti nuo kelių laiptelių, šliaužti ant nugaros, pralįsti „kliūčių ruožą“. • Įtraukti vaiką į siužetines ar iš ritminių judesių sudarytas rytines mankštas grupėje ar lauke. Pasiūlyti pačiam vaikui sugalvoti rytinės mankštos siužetus ir judesius. • Organizuoti sportinius žaidimus su kamuoliu, kėgliais, lauko raketėmis, pvz.: mušti krepšinio kamuolį į žemę, mušti kamuolį į vartus.

			<ul style="list-style-type: none"> • Paprašyti vaiko padėti nubraižyti „klases“ ir jas žaisti sugalvojant įvairias taisykles, pvz.: šokinėti abiem kojomis, viena koja. • Žaisti pirštų ir kitus žaidimus, kartu kurti pirštukų pasakas, istorijas, kurias vaikas pasakoja po vieną arba poroje. • Žaisti žaidimus su dėlionėmis, konstruktoriais, paskatinti vaiką pačiam sukurti dėliones klijuojant, kerpant, piešiant, panaudojant trafaretus. • Kartu su vaiku aptarti, ką ir kaip galima pasigaminti iš virvelės, siūlo ir įvairių smulkių karoliukų, konstruktorių detalių ar sėklų, lapų ir kt. priemonių. Pasiūlyti vaikui šias idėjas įgyvendinti veriant, klijuojant, vyniojant ir kt. • Vynioti siūlų kamuolį. • Žaisti žaidimus su įvairiais smulkiais daiktais ir biriomis medžiagomis, pvz.: vaikas gali rūšiuoti kaštonus, pupeles, žirnius ir kt. • Rasti smulkius daiktus: sagą induose, kuriuose pripilta sėklų, kaštonų, siūlų kamuoliukų ar kt. daiktų. • Piešti, kirpti, klijuoti, lipdyti panaudojant įvairias priemones ir medžiagas, pvz.: panaudojant kartoną, plastiką ir kt.
--	--	--	--

Komunikavimo kompetencijos ugdymas

Vaikų pasiekimų sritys	Vaikų pasiekimai	Amžius	Ugdymo gairės
<p>Sakytinė kalba</p>	<p>Vertybinė nuostata. Nusiteikęs išklausyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba.</p> <p>Esminis gebėjimas. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiaisiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreiškdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.</p>	<p>1,5–3 m.</p>	<p>Klausymas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nuolat kalbėti ir pasakoti vaikui apie jį supančią artimiausią aplinką: kas tuo metu joje vyksta, kinta: vaizdas už lango, maistas ant stalo, žaislai, kuriais žaidžiama, drabužėliai, kuriais apsirengęs ir pan. Apie vaiką supančius daiktus, reiškinius, santykius. • Taisyklingai tarti garsus, teisingai pavadinti bendraujančius su vaiku suauguosius, kūno dalis, skatinti žaisti su kalbančiais žaislais. • Skaityti ir pasakoti vaikams apie šeimos narius: mamą, tėtį, brolių, sesę, močiutę, senelį, artimiausios aplinkos naminius gyvūnėlius ir jų skleidžiamus garsus. • Skaityti trumpus eiliuotus tekstus, atsižvelgiant į kūrinį – garsiai arba tyliai, greitai arba lėtai, perteikiant teksto emocijas. • Sekti pasakas, panaudojant pirštukų teatrą, kaukes bei kitas vaizdines priemones. • Nuolat į veiklą įtraukti įvairius žaidinimus. • Kalbėjimą su vaiku papildyti naujais žodžiais.

			<ul style="list-style-type: none"> • Mokyti suprasti suaugusiojo prašymus. • Skatinti atkartoti mokytojo rodomus ir aiškiai įvardinamus judesius, pvz.: purtyti galvą, linksėti, ploti delniukais, užmerkti akyles, mimika parodyti įvardintą daiktą, reiškinį. <p>Kalbėjimas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Paprašyti vaiką imituoti čiauškėjimo garsus, palaikyti jo norą mėgdžioti girdimus trumpus žodelius. • Pastebėti, kuo vaikas domisi, į ką rodo, ko klausia, ką bando pasakyti, išreikšti. • Skatinti vaiką kartoti dainelių, eilėraščių, žaidimų, pasakėlių tekstų garsus, žodžius, frazes, juos papildant kūno kalba. • Sukurti aplinką skatinančią vaiką nuolat kalbėti apie save, savo norus, šeimos narius, augintinius. Kalbinėmis užduotimis keliant klausimus: „Koks?“, „Kodėl?“, „Kur?“, „Kaip?“ ir kt. • Demonstruoti pasakų personažus, animacinius filmukus, naminius, laukinius gyvūnus, vaikui įvardinant jų pavadinimus, skleidžiamus garsus, klausytis ir atkartoti nesudėtingų dainelių žodžius, naudojant informacines technologijas. • Mokyti pasakyti savo vardą, pasisveikinti, vartoti žodelius: duok, noriu, ačiū, prašau, vienu ar keliais žodžiais atsakyti į elementarius klausimus. • Mokytojui pataisant, žodžius derinti pagal giminę, skaičių, linksnį, deklamuoti trumpus ketureilius, trumpai užbaigti žinomas pasakas.
--	--	--	--

		4–5/6 m.	<p>Klausymas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sekti vaikams pasakas, sakmes, padavimus, mįsles, pajuokavimus bendrine kalba ir tarmėmis. Skatinti mėgdžioti pasakų personažų kalbėjimą, keičiant balso toną, garsą, rodyti įvairias grimasas. • Plėsti vaiko žodyną, paaiškinti nežinomus ar nesuprantamus žodžius. Atkreipti dėmesį į kita kalba kalbančius aplinkinius. • Skatinti gebėti išklaudyti šalia esančius asmenis – suaugusiuosius ir vaikus, stengtis juos suprasti. • Ugdyti gebėjimą suprasti pasakojimo įvykių eigą, pajuokavimus, dviprasmybes, frazeologizmus, perkeltinę žodžių prasmę. • Skaityti įvairaus turinio, žanrų tekstus (skelbimus, reklamas, enciklopedinius tekstus, autorines pasakas), padėti pajauti tekstų stilistinę įvairovę. <p>Kalbėjimas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Palaikyti vaiko kalbėjimą rodant susidomėjimą jo kalba, užduodant atvirus klausimus. • Skatinti kalbėti laisvai, natūraliai, gyvai, nesivaržant, be įtampos, išreiškiant savo norus, išgyvenimus, įspūdžius, vidinį pasaulį, prisimenant kuo daugiau detalių, aplinkybių. • Vartoti kalboje įvairias kalbos dalis.
--	--	----------	---

			<ul style="list-style-type: none">• Skatinti išgirsti pirmą ir paskutinį garsą žodyje, sugalvoti žodį su nurodytu garsu. Žaisti žodžiais juos trumpinant, įvairiai jungiant.• Žaisti žodžių rimavimo žaidimus.• Sugalvoti pasakos pradžią ir pabaigą.• Kurti trumpas pasakas, pasakojimus, istorijas.• Padedant vaikui suvokti pasakojimo turinį, išskirti ir aptarti pasakojimo eigą.• Žaisti žaidimus susijusius su skaityto pasakojimo tekstu jį iliustruojant, inscenizuojant, mėgdžiojant personažų kalbėjimą.• Mokyti mintinai eilėraščius, gebėti raiškiai deklamuoti, kalbėti taisyklingais sudėtingais sakiniais, vartoti pagrindines kalbos dalis.• Skatinti bendravimą užvedant turiningą pokalbį, diskusiją apie įdomius, aktualius reiškinius, nutikimus.• Pratinti vaiką klausinėti apie jam rūpimus dalykus, diskutuoti tarpusavyje, dailintis informacija su kitais.• Pasakoti vaikui apie jam nepažįstamą patirtį, nekasdienius dalykus, fantastinius nuotykius, inicijuoti pokalbius šiomis temomis.• Išmėginti kalbinės raiškos priemones kuriant dialogus, inscenizuojant, vaidinant. Kurti pasakų siužetus naudojant „Lėlių teatro“ lėles.• Žaisti įvairius garsų keitimo žodžiuose žaidimus, padedančius išgirsti atskirus garsus žodyje.
--	--	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> • Kurti skaičiuotes, trumpus eilėraštkus, garsų pamėgdžiojimus, greitakalbes, žaidimus. • Skatinti domėjimąsi knygomis, enciklopedijomis. Jas vartant, grožėtis iliustracijomis, nuotraukose atpažinti įvairius objektus, gyvūnus, juos įvardyti, išskirti požymius.
Rašytinė kalba	<p>Vertybėnė nuostata. Domisi rašytiniais ženklais, simboliiais, skaitomu tekstu.</p> <p>Esminis gebėjimas. Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.</p>	1,5–3 m.	<p>Skaitymas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sukurti vaikui aplinką, kurioje būtų gausu raidžių, žodžių, simbolių, laisvai pasirenkant knygetes, jas: vartyti, čiupinėti, žaisti. Kalbėti su vaiku apie tai, kas pavaizduota paveikslėliuose. • Leisti vaikui pačiam laikyti knygetę, versti lapus. Vartant knygeles skatinti jo žodinę ir kūno kalbą, kūrinėlių tekstą sieti su vaiko gyvenimu. • Skaityti vaikui kelis kartus per dieną trumpus tekstukus, kuriuose kartojasi tie patys žodžiai. Skirtingai pateikti atskirų personažų kalbą. Skatinti vaiką pavadinti kiekvieną paveikslėlį. Sieti vaizdą su konkrečiu daiktu, skaitymo metu leisti vaikui laikyti rankose su tekstu susietus daiktus. <p>Rašymas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kurti situacijas, motyvuojančias vaiką stebėti, kaip rašo mokytoja. • Nuolat pildyti vaiko rašytinę aplinką, parūpinti rašinėjimams popieriaus, jo amžiui tinkančių įvairių rašymo priemonių, kurias pasirinkęs galėtų spontaniškai braukti, keverzoti popieriaus lape vertikalias, horizontalias linijas.

			<ul style="list-style-type: none"> • Pozityviai vertinti vaiko keverzones, džiaugtis jo pasiekimais. Nuolat skatinti keverzonėmis ar kita rašliava reikšti savo mintis. • Pasiūlyti vaikui prie šviesos stalo apvedžioti įvairių raidžių trafaretus, juos nuspalvinti, dekoruoti.
		4–5/6 m.	<p>Skaitymas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Įvairiose bendravimo aplinkose vartyti knygas, žurnalus, bukletus, skrajutes. Skatinti vaiką žavėtis skaitomu tekstu paaiškinat nesuprantamus žodžius. Užduoti klausimus apie tai, ką „perskaitė“. Atsakymus užrašyti ir garsiai vaikui perskaityti. Skatinti vaiką pasakoti žiūrint į paveikslėlius, įvardyti įvairių objektų ir veikėjų bruožus, veiksmus. • Kurti gausią: raidžių, žodžių, užrašų, simbolių grupės aplinką. Skatinti vaiką nuolat atkreipti į juos dėmesį. • Žaisti raidžių žaidimus, kurti apie raides pasakas, istorijas. Sugalvoti joms smagius pavadinimus, suprantant, kad garsas siejamas su raide, o raidės sudaro žodį. • Skatinti kurti knygelių tekstukus, įvardyti veikėjų, daiktų, veikslių savybes būdvardžiais, veiksmažodžiais, jaustukais, išiktukais, dalyviais, prieveiksmais. Iliustruoti knygeles, sugalvoti joms pavadinimus, pajusti ryšį tarp vaizdo ir žodžio. • Žaisti žaidimus, kūno forma imituojant raidžių simbolius.

			<ul style="list-style-type: none"> • Grupės aplinką nuolat pildyti naujomis įvairių žanrų knygomis. Kiekvieną dieną jas skaityti. Įvardyti jau pažįstamas raides, suploti atitinkamą skiemenų skaičių žodyje. Aptarti teksto veiksmą, įvykius susieti su vaiko patirtimi. Skaitant atkreipti dėmesį į atskiras raides, žodžius, teksto dėstymą. Sukurti asmeninę abėcėlę, kurią sudarytų keliolika žinomų raidžių. <p>Rašymas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grupės aplinką kurti taip, kad vaikas laisvai prieitų prie rašymui paruošto popieriaus, pieštukų, flomasterių, markerių, rašiklių ir kitų rašymui skirtų priemonių. Siūlyti vaikui savarankiškai po piešinėliu, atliktu darbeliu keverzonėmis ar spausdintinėmis raidėmis užsirašyti savo vardą. • Skatinti kurti reklamas, skelbimus, sveikinimus, kvietimus, kopijuoti atskiras raides, žodžius, simbolius nuo pavyzdžių įvairiuose raidynuose, knygose, bukletuose, skrajutėse, žurnaluose, laikraščiuose, iškabose. Įvairiais simboliais perteikti informaciją apie save, kitus, aplinką. • Supažindinti su kompiuterio klaviatūra, joje esančiomis raidėmis, jų pagalba parašyti savo vardą, trumpus, dviskiemenius žodelius, simbolius, nukopijuoti pasirinktus tekstus. • Skatinti vaiką lavinti smulkiosios motorikos raumenis piešiant ornamentus, rašant su pagaliukais, akmenukais ar kita gamtine medžiaga molyje, smėlyje, kreida - lentoje. Kopijuoti rašmenis iš kairės į dešinę, pirštu sekant skaitomą
--	--	--	--

			<p>tekstą. Dėlioti įvairias dėliones, žaisti stalo žaidimus su raidėmis, raidžių lot. Piešti ir dekoruoti raides popieriaus lape. Atlikti pratybų užduotis skatinančias apvedžioti, kopijuoti, įsiminti raides.</p>
--	--	--	---

Pažinimo kompetencijos ugdymas

Vaikų pasiekimų sritys	Vaikų pasiekimai	Amžius	Ugdymo gairės
Aplinkos pažinimas	<p>Vertybinių nuostata. Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.</p> <p>Esminis gebėjimas. Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi</p>	1,5–3 m.	<ul style="list-style-type: none"> • Skatinti vaikus stebėti ir pavadinti augalus ir gyvūnus, esančius artimiausioje aplinkoje, patalpose ir išėjus į lauką, rodyti paveikslėlius skatinant apie juos kalbėti. • Kalbėti apie tai, kuo gyvūnėlis minta, kokius vaikus veda, ko reikia augalui, kad jis augtų ir pan. • Sudaryti galimybę prisidėti prižiūrint kambarinį augalą, naminių gyvūnėlių. • Aptarti mergaičių ir berniukų skirtumus. • Mokyti įvartyti savo kūno dalis, aptarti jų paskirtį. Įvardyti, kiek ir kokių turi kūno dalių (dvi akys, viena burnytė...). Žaisti žaidimą kūno dalims pažinti „Moko tėtis ir mama“ – Yamahos grupės knyga. • Daryti pirštų, delnų, pėdų atspaudus.

	<p>technika ir noriai mokosi ja naudotis.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Atpažinti ir įvardyti savo emocijas, nuotaikas, jausmus (linksmas, liūdnas, piktas...) panaudojant ugdomąją priemonę „Nuotaikų veidukai“. • Pasakyti mamos, tėčio, brolio, sesės vardus. Žaisti įvairius šeimose žaidžiamus žaidimus. • Tyrinėti gamtos reiškinius (lietaus, griaustinio, vėjo...), įrašų klausymas. • Imituoti lietaus, griaustinio, vėjo garsus. • Žaisti mokomąjį žaidimą „Šviesoforas“. • Supažindinti su spalvomis, žaidžiant muzikinį žaidimą „Spalvotas garvežiu-kas“. • Aptarti pagrindines saugaus eismo taisykles, elgesio taisykles keliaujant įvairiomis transporto priemonėmis. • Aptarti, kokie maisto produktai organizmui labiau naudingi, o kuriuos produktus reikėtų vartoti saikingiau. • Atskirti vaisius ir daržoves. Žaisti loto žaidimus skirtus šio amžiaus vaikams. <p>„Tiriamosios pažintinės veiklos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ant vatos diskelių daiginti sėklas (pipirnę). Sudaiginti - ragauti. • Lauke tyrinėti vabalus, skruzdėles naudojant padidinimo stiklą. • Supažindinti vaiką su sąvokomis bei priešingos reikšmės žodžiais: diena-naktis, balta-juoda, šviesu-tamsu, saulė-mėnulis ir pan.
--	---	--	--

		4-5/6 m.	<ul style="list-style-type: none"> • Suprasti savo asmens, kaip šeimos nario statusą. Šeimos albumų, nuotraukų vartymas. • Pasakojimai apie save – „Kai buvau mažas“, „Kuo būsiu užaugęs“ ir kt. • Įvardyti kūno dalis, vidaus organus. <p>„Pojūčių žaidimai“:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skonis – užrištomis akimis ragauti maistą, įvardyti skonį (rūgštu, saldu, kartu...), bandyti atspėti ką ragauja; • Uoslė – uostyti kvėpalais papurkštus popieriaus lapukus, arbatų pakelius ir pan. (įvardyti, ką kvapas primena, koks jis, patinka ar nepatinka); • Lytėjimas – nežiūrint (dėžėje) čiupinėti daiktus, įvardyti požymius (minkštas, šiurkštus, kietas, aštrus...) bandyti atspėti liečiamą daiktą; • Rega – stebėti iškarpu šešėlius (įvardyti kieno šešėlis (gėlė, katė, medis, mergaitė berniukas...)); • Klausa – klausytis įvairių garsų įrašų, įvardyti ką girdi (čiulba paukščiai, lyja, pučia vėjas, loja šuo...). • Lankytis „Sensoriniame kambaryje“. • Apibrėžti draugo kūno kontūrą, savo pėdą, delną. • Vartyti enciklopedijas, knygas apie žmogaus kūno dalis. • Kurti darbelius Motinos, Tėvo, Šeimos dienai paminėti. • Paminėti tradicines šventes. • Pasakyti tėvų, brolių, seserų vardus, amžių.
--	--	----------	--

			<ul style="list-style-type: none"> • Papasakoti apie tėvų profesijas, pomėgius. • Įgyvendinti grupės projektą: „Tėvai pristato savo profesijas“. • Paaiškina savo giminystės ryšius (dėdės, tetos, pusbroliai, pusseserės, seneliai). • Žinoti, kas yra Lietuvos sostinė, išvardyti didesnius miestus, žinoti savo gyvenamosios vietos adresą. Tyrinėti plakatų rinkinį „Lietuva“. • Tyrinėti gaublį: vanduo (jūros, vandenynai, upės, ežerai), sausuma (žemynai, šalys). Atlikti kūrybinį darbėlį „Balionas–gaublys“ (ant baliono klijuoti popierinius žemynų kontūrus“). • Dalyvauti saugaus elgesio valandėlėje: aptarti pagrindines saugaus eismo taisykles, elgesio taisykles keliaujant įvairiomis transporto priemonėmis. • Žaisti imitacinį saugaus eismo žaidimą: pasigaminti šviesoforą, perėją, automobilį. Žaidžiant imituoti gatvės eismo judėjimą ir mokytis saugiai pereiti gatvę. • Aptarti, kokie maisto produktai organizmui labiau naudingi, o kuriuos produktus reikėtų vartoti saikingiau. • Tyrinėti maisto mitybos piramidę. • Gaminti vaisių salotas. • Pasigaminti arbatą, pūsti, paliesti įkaitusį puodelį. Tyrinėti žvakės liepsną. <p>Tiriamosios pažintinės veiklos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Guašu nudažyti molinius vazonėlius, pasodinti sėklytes. • Ant vatos diskelių daiginti sėklas (pipirnę). Sudaiginti – ragauti. • Lauke tyrinėti vabalus, skruzdėles naudojant padidinimo stiklą.
--	--	--	---

			<ul style="list-style-type: none"> • Prisiminti ir įtvirtinti sąvokas bei priešingos reikšmės žodžius: diena – naktis, balta – juoda, šviesu – tamsu, saulė – mėnulis, karšta – šalta, saldu – rūgštu, aukštas – žemas, ilgas – trumpas ir pan. • Pasivaikščiavimai, išvykos, ekskursijos. Vaikų bandymai, eksperimentai: • Tyrinėti ir analizuoti daiktų sudėtį, įvairių medžiagų ir daiktų savybes. Tyrimas „Skęsta ar plaukia“. • Atlikti tyrinėjimus su mikroskopu, padidinimo stiklu. • Atlikti tyrimą „Piešimas – rašymas“ (ant šviesos stalo su guašu dažytais ryžiais, sorų kruopomis). <p>Susipažinti su žemėje vykstančiais gamtos reiškiniais:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Griaustinis ir žaibas – kaip apsisaugoti nuo žaibo. • Vėjas – jo reikšmė gamtai. • Sniegas – jo nauda ir žala. • Cunamis – kaip atsiranda ir kuo pavojingas. • Lietus ir potvynis – eksperimentas/bandyimas: „Kaip atsiranda lietus, garai, debesys“ (stiklainis, dangtelis, karštas vanduo, šaldytas ledas). • Vaivorykštė - eksperimentas/bandyimas: „Vaivorykštė“ (juodas popierius, bespalvis nagų lakas). • Tornadas - eksperimentas/bandyimas: „Tornado“ darymas (stiklainis, dangtelis, vanduo, aliejus).
--	--	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> • Vulkanas – eksperimentas/bandydas: „Vulkano išsiveržimas“ (butelis, popierius, soda, actas vanduo). • Žemės drebėjimas – kuo pavojingas ir kaip elgtis? • Supažindinti su artimiausioje aplinkoje esančiais statiniais ir parkais: mokykla, daugiaaukščiais gyvenamaisiais namais, parduotuvėmis, kepyklomis. • Mokyti pasakyti savo namų adresą. • Skatinti tyrinėti, kaip daiktai juda ir kaip juos pajudinti, pvz., pučiant, traukiant, stumiant, sukant, supant, skandinant. • Tyrinėti medžiagų savybes sušlapinant, plėšant, minkant ir pan. • Kalbėti apie stebimų gyvūnų kūno dalis bei augalo sandarą, išvaizdą, apie tai, ko jiems reikia, kad augtų, kaip juos saugoti, prižiūrėti. Paaiškinti, kad ne visus augalus galima ragauti. Supažindinti su nuodingais augalais. • Stebėti augalus ir gyvūnus gamtoje ir namų aplinkoje, žiūrėti paveikslėlius ir klausyti kūrinėlių apie naminius ir laukinius gyvūnus, patiems dalyvauti juos prižiūrint. • Stebėti dienos orus, metų laiką ir gamtos pokyčius, kurie tuo metu vyksta. • Sudaryti sąlygas susipažinti su dangaus kūnais, rodyti paveikslėlius, filmukus apie reiškinius, kurių negalima stebėti gyvai. • Gamtos reiškinių video. • Surengti šeimyninių fotografijų parodas, mokyti papasakoti apie tai, kas jose užfiksuota.
--	--	--	---

			<ul style="list-style-type: none"> • Skatinti domėtis šeimos tradicijomis ir apie jas kalbėti. • Įtraukti į švenčių pasirošimą visus ugdytinius. • Mokyti naudotis skaitmeninėmis priemonėmis, susirasti norimus žaidimus, muziką. • Organizuoti ekskursijas į tėvelių darbovietes. Kviesti tėvelius papasakoti apie savo profesiją. • Stebėti paveikslėlius ar filmukus apie laukinius gyvūnus. • Skaityti knygeles, vartyti enciklopedijas. • Skatinti apibūdinti gyvūnų ir augalų skirtumus ir panašumus. • Kartu su vaikais atlikti nesudėtingus bandymus, pvz., daiginti sėklas, sodinti ir prižiūrėti augalus, gėlynus. • Švęsti tradicines šventes. • Panaudojant TV ekranus, žiūrėti vaizdo įrašus apie šalies tradicines šventes. • Mokyti šiukšlių rūšiavimo pagrindų.
Skaičiavimas ir matavimas	<p>Vertybinių nuostata.</p> <p>Nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas.</p> <p>Esminis gebėjimas.</p>	1,5–3 m.	<ul style="list-style-type: none"> • Lipant laiptais garsiai juos skaičiuoti. • Skaičiuoti, kiek draugų atėjo į grupę, kiek grupėje mergaičių ir, kiek berniukų. • Įvardyti savo kūno dalis. • Žaisti muzikinį žaidimą „Mano batai buvo du“. • Mokyti skaičiuoti daiktus (atnešti vieną kamuoliuką, dvi mašinytes, tris knygas...).

	<p>Geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal kiekį, naudoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas. Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį. Jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradeda suvokti laiko tėkmę ir trukmę.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Žaislus, daiktus sudėlioti, surikiuoti į eilę (pvz., iš kėdučių sustatyti traukinuką). <p>MATAVIMAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atnešti prašomo dydžio (didelį, mažą) kamuolį. • Lyginti daiktus vartojant sąvokas: ilgas – trumpas, sunkus – lengvas, storas – plonas, toks pat – ne toks, kitoks, vienodi – skirtingi. • Vartyti knygas, paveikslėliuose rasti 3-4 slypinčius skirtumus. • Judant erdvėje: paimti didelį, mažą daiktą, nueiti iki, pažiūrėti į viršų ir pan. • Surūšiuoti „guminius“ gyvūnėlius pagal formą, dydį, spalvą (raudonos, mėlynos, geltonos, žalios). Pagal spalvą, formą ir dydį gyvūnėlius išrūšiuoti į atskiras dėžutes. • Kaladėlių krūvelėje rasti tos pačios spalvos, formos ar dydžio detalę. • Pastatyti bokštą iš skirtingo dydžio kaladėlių, kad jis nenugriūtų. • Žaisti su indeliais, kuriuos galima sudėti vieną ant kito. • Karpyti spalvotą popierių, klijuoti ant lapo. Atsargus elgesys su įvairiomis priemonėmis: žirkklėmis, klėjais, jų naudojimas pagal paskirtį. • Mesti, pagauti kamuoliuką, balioną.
		<p>4–5/6 m.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Iškirpti geometrines figūras, iš jų suklijuoti „piešinį“ (namas, eglė, paukštis...). • Išmėginti judėjimą didelėje ir mažoje erdvėje. Padaryti (pažymėti, užtverti) įvairaus dydžio erdves. Skirtingo ploto erdvėje saugiai, neužgaunant draugo šokti, vaikščioti, šokinėti...

			<ul style="list-style-type: none"> • Lyginti aplinkos daiktus su geometrinėmis formomis. • Pėdomis, žingsniais, sprindžiu, liniuote, metru ir kt. matuoti grupę, stalą, kėdę, lovą. • Surasti mažiausią ir didžiausią daiktą, pvz: pieštuką, stalą, spintą. • Išrikiuoti įvairias priemones, detales nuo didžiausios iki mažiausios ir atvirkščiai. • Žiūrinėti Loto korteles ir įvardyti, kur yra konkretus daiktas: virš, po, ant, už, prie, tarp. • Lape nupiešto paveikslėlio atžvilgiu nupiešti įvairias detales: virš, po, ant, už, prie, tarp. • Pasiruošti fizinei veiklai, išsiskaičiuojant pirmais antrais (pirmas – stovi vietoje, antras – žengia žingsnį į priekį). • Sustojus į „traukinuką“ mokyti skaičiuoti vaikus. • Muzikinis žaidimas „Spalvotas garvežiukas“ – burtų keliu ištraukus spalvą susitoti į skirtingus spalvotus traukinukus. Juda tos spalvos vaikų traukinys apie kurią spalvą dainuojama. • Iš spalvoto popieriaus iškirpti ir priklijuoti tiek figūrų, koks parašytas skaitmuo. Ant lapo stulpeliu surašyti skaičiai. • Padalinus popieriaus lapą į keturias lygias dalis, nupiešti geometrines figūras reikiamoje vietoje: viršuje – dešinėje, apačioje – kairėje, viršuje – kairėje, apačioje – dešinėje.
--	--	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> • Stebėti ir lyginti laikrodžių rodomą laiką, tyrinėjant skirtingus laikrodžius: elektroninį, smėlio, mechaninį. • Aptarti grupės vakar dienos, šiandienos ir rytojaus veiklas. • Palyginti, koks vaikas buvo praityje, koks yra dabar, pagalvoti, pafantazuoti, koks bus ateityje.
--	--	--	---

Meninės kompetencijos ugdymas

Vaikų pasiekimų sritys	Vaikų pasiekimai	Amžius	Ugdymo gairės
Meninė raiška	<p>Vertybinė nuostata. Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje</p> <p>Esminis gebėjimas. Spontaniškai ir savitai reiškia išpūdžius, išgy-</p>	1,5–3 m.	<p>Muzika, šokis</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klausyti su vaikais dainelių apie paukščius, žvėris, gamtos reiškinius ar trumpų instrumentinės muzikos kūrinėlių. • Dainuoti su vaikais įvairaus turinio dainas, imituojant jų tekstą judesiais. • Žaisti muzikinius žaidimus, eiti ratelius, tekstą imituojant judesiais. Skatinti judėti pagal muziką einant, bėgant, apsisukant. • Pasirūpinti nesudėtingais vaikiškais muzikos instrumentais (ritminėmis lazdelėmis, būgneliais, barškučiais, varpeliais, šaukštais ir kt.), daiktais ir kartu su vaikais groti ir klausytis jų skleidžiamų garsų.

	<p>venimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Tyrinėti instrumentų ar daiktų garsines galimybes. • Sudaryti sąlygas ir skatinti vaikus kurti, dainuojant apie tai, ką jie veikia, žaidžia, mato, girdi. • Klausytis dūdelės grojimo, sustoti kai muzika nutyla. • Groti barškučiais, žvangučiais ir kitais ritminiais instrumentais. • Atkartoti gyvūnų garsus. Klausytis gyvo dainavimo, artikuliuoti žodžius be garso. • Skirti greitą ir lėtą tempą trepsint kojomis, mojuojant, plojant. Visas šokio veiklos rūšis atlikti kartu su vaikais, kartais atiduodant iniciatyvą vaikams ir kartojant jų atliekamus judesius. • Skatinti vaikus šokti tyloje, kad atsiskleistų jų ritmo suvokimas. Judesių sekas atlikti pagal įvairią muziką. <p>Žaidimai, vaidyba</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atlikti pačius paprasčiausius judesius: ploti rankutėmis, trepsėti kojytėmis, kelti rankas aukštyn, susikabinti rankomis. • Eiti rateliu. • Pamėgdžioti žvėrelius, naminius gyvūnus ir paukščius. • Atlikti supavimo, jodinėjimo, glostymo judesius. • Skatinti vaiką įsijausti į veikėją, siužetą.
--	--	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> • Rodyti vaikams veiksmus ir leisti improvizuoti, reikšti tokias emocijas, kokios tuo metu kyla. <p>Vizualinė raiška</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skatinti pasakoti apie savo piešinį. Nestabdyti vaiko, jei jis su savo kūrybos darbėliu ima žaisti, bėgioti, vaizduoti tai, ką nupiešė. • Stebėti vaiko raiškos procesą, paprašyti papasakoti apie savo piešinį ar lipdinį, stengtis suprasti, kaip vaikas reiškia savo potyrius ir emocijas. • Minkyti, gnaibyti modeliną, storu pieštuku braukyti, dėti taškučius. • Apžiūrinėti popieriaus lapą, vartyti. • Bandyti paimti pieštuką. • Pakeitus spalvą įdėmiai žiūrinėja, lygina žvilgsniu. • Pasiūlyti eksperimentuoti įvairesnėmis priemonėmis ir medžiagomis. Kalbėti apie tai, ką vaikas daro, skatinti išbandyti kitus būdus.
		4–5/6 m.	<p>Muzika</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pakartoti nesudėtingas melodijas iš keturių ar penkių garsų. • Stengtis intonuoti kvintos intervale. • Klausytis muzikos ritmiškai pritariant turimais instrumentais. • Dainuoti neilgas frazes, pritariant įvairiais judesiais. • Žaisti įvairius žaidimus padedančius išgirsti skirtingus garsus.

			<ul style="list-style-type: none"> • Skatinti vaiką improvizuoti, kurti balsu ir judesiais melodinius motyvus savo vardui, žodžiams. • Pastebėti ir įvertinti vaikų bandymus kurti savo dainas, ritmus, melodijas, pasiūlyti spontaniškai kurti patiems. • Groti ritminių instrumentų orkestrėliuose. • Klausantis su vaiku muzikos kūrinių, gamtos garsų ir juos tyrinėti pasikalbant, pasakojant, aptariant. • Dainuoti su vaiku trumpas, aiškaus ritmo, siauro diapazono liaudies bei originalios kūrybos daineles, jas imituoti judesiais. • Sudaryti galimybę vaikui žaisti muzikinius žaidimus, eiti ratelius atliekant nesudėtingus judesius – eiti, bėgti rateliu, suktis po vieną ir už parankių, mojuoti, ploti ir t.t. • Gaminti namų darbo muzikos instrumentus panaudojant gamtines ir antrines žaliavas. • Klausyti ne tik vokalinės ir instrumentinės muzikos įrašų, bet ir gyvos muzikos. Skatinti vaikus išsakyti savo nuomonę po matyto koncerto, muzikinio spektaklio, pramogos ar šventės. • Dainuoti vienbalses ir dialogines dainas. Skatinti dainuoti individualiai išmėginant, kaip skamba balsas grupėje, salėje, lauke ir kitur. • Skatinti dainuoti atliekant įvairius darbus.
--	--	--	---

			<ul style="list-style-type: none"> • Žaisti su vaikais „kompozitorius“, skatinant kurti melodijas tekstams, knygų iliustracijoms, paveikslams, pasakėlėms. • Mokyti dalį teksto dainuoti, dalį kalbėti. • Žaisti muzikinius dialogus, vietoje kalbos dainuojant. <p>Šokis</p> <ul style="list-style-type: none"> • Šokti ratelius atliekant nesudėtingas šokio figūras. • Susikibti už parankių, suktis į abi puses, ritmiškai žygiuoti, linguoti. • Kurti judesius rateliui, žaidimui. Skatinti vaikus už jų originalumą, drąsą, norą kurti. • Skatinti kontroliuoti vaiko taisyklingą laikyseną šokant. • Atlikti sudėtingesnius žaidimus pvz.: „Radastėlė“ ar „Tupi šarka“ ir kt.. • Kuriantį vaiką skatinti naudoti natūralius, su jokių šokio žanru nesusijusius judesius. • Supažindinti su įvairiais muzikos instrumentais, mokytis juos gaminti ir tyrinėti jų skambėjimo galimybes, tembrus. • Kurti ritmus, melodijas ketureiliams, mįslėms, patarlėms balsu ar muzikos instrumentu. • Atlikti nesudėtingos struktūros folklorinius žaidimus, ratelius. <p>Žaidimai, vaidyba</p>
--	--	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> • Žaisti siužetinius žaidimus: šeimos, profesijos tema. Pavaizduoti mamą ir tėtį. Atskirti vaidybą nuo realybės. • Įsijausti ir spontaniškai improvizuoti, pamėgdžioti mėgstamus herojus. • Parūpinti žaidimams tikrų daiktų: virtuvės, kirpyklos, statybų reikmenų. Parodyti, kaip galima žaisti su stalo teatro pirštiniųėmis lėlėmis. Paskatinti aprenkti lėles savo sumanytais veikėjais, kurti situacijas pagal girdėtas pasakas, matytus filmukus. • Stebėti profesionalių aktorių vaidinamus spektaklius. • Pasiūlyti vaikams patiems pažaisti teatrą. • Pasekus ar paskaičius pasaką, pažiūrėjus vaidinimą, paskatinti patiems vaidinti. • Parodyti, kaip galima judėti ir kalbėti – intonuoti pagal tipiškus veikėjo bruožus, tempo ritmą. • Klausti, kaip galėtų judėti ir kalbėti fantastinis veikėjas. • Stebėti vaikų vaidinimus, stengiantis suprasti, palankiai vertinti. Parodyti, kaip galima keisti kostiumus, dekoracijas. • Pasidžiaugti vaiko sukurtais veiksmais, jų emocionalumu, išraiškingumu. • Įtraukti vaiką į dekoracijų, kostiumų kūrimą ir išdėstymą. <p>Vizualinė raiška</p>
--	--	--	---

			<ul style="list-style-type: none"> • Atskirti spalvas, piešti siužetinius piešinius, lieti akvarele, naudojant įvairias dailės priemones: pieštuką, spalvotą pieštuką, flomasterį, guašą, akvarelinius dažus, lipdymo priemones. • Naudotis žirkklėmis, karpyti nesudėtingus karpinius. • Piešti panaudojant pagrindines spalvas, stebėti draugų piešinius. • Fantazuoti piešiant, tai apie ką svajoja. • Intuityviai mėgdžioti tai, kas patinka. • Atpažinti kai kuriuos jau girdėtus muzikos kūrinius. • Apibūdinti patikusį kūrinėlį. • Skatinti veikti taip kaip nori vaikas, kaip jam patinka. • Turtinti vaiko patirtį, gausinti įspūdžių ir emocijų, stebėti vaiko raišką ir kūrybą, padėti realizuoti idėjas ir sumanymus. • Stiprinti vaiko pasitikėjimą, palankiai vertinti kūrybos savitumą, idėtas pastangas. • Skatinti žaismingai eksperimentuoti linijomis, spalvomis, formomis. • Padėti vaikams suprasti, kad iš įvairių medžiagų, buities ir gamybos atliekų galima sukurti originalių, gražių darbelių. • Kalbėtis su vaiku apie jo kūrinėlį, diskutuoti, ką, kodėl ir kaip jis pavaizdavo, kodėl pasirinko tokias priemones ir pan. Gėrėtis jo sumanymais, pagirti už išradingumą.
--	--	--	---

			<ul style="list-style-type: none"> • Sudaryti sąlygas kurti, reikšti savo potyrius, įspūdžius neįprastomis sąlygomis ir priemonėmis. • Padėti vaikui išsaugoti kompiuterine grafika sukurtus vaizdus, skatinti apie juos pasakoti, sugalvoti pavadinimus. • Eksperimentuoti ir išbandyti įvairias medžiagas ir technikas. • Sudaryti galimybę netikėčiausiais būdais pažinti dailės medžiagų galimybes. • Padrąsinti vaikus įvairiapusei kūrybinei raiškai, kūrybai skaitmeninėmis priemonėmis. • Kaupti vaikų kūrybos albumus.
Estetinis suvokimas	<p>Vertybinė nuostata. Domisi, gėrįsi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.</p> <p>Esminis gebėjimas. Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir</p>	1,5–3 m.	<ul style="list-style-type: none"> • Atpažinti jau girdėtus muzikos kūrinius. • Emocingai reaguoti į girdimus garsus, intonacijų, žodžių sąskambį. • Skatinti išsakyti savo nuomonę apie girdėtą muzikos kūrinį. • Muzikuojant aiškiai parodo džiugias emocijas: judesiais, krykštavimu, trumpais šūkčiojimais. • Vaizduoti pažįstamus žvėrelius. • Išreikšti savo emocijas stebint spalvotas iliustracijas. • Stebėti spalvingą aplinką, domėtis atskirais, spalvingais daiktais. • Skatinti atkreipti dėmesį į ryškius draugų drabužius ar aplinkoje esančius ryškius daiktus.

	<p>kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Kartu su vaikais žiūrėti lėlių ir dramos vaidinimus, klausytis jų įrašų. Užduodant klausimus skatinti atpažinti vaizduojamą pasaką. • Pasidomėti, ar vaikui patiko vaidinimas. Nuraminti, jei vaikas bijo veikėjų ar jų veiksmų. • Akcentuoti, jog teatre viskas vyksta ne iš tikrųjų, o taip yra sugalvota, pramanyta, sužaista. • Skatinti klausant, apžiūrint meno kūrinius kalbėti apie savo ir kitų darbelius: kodėl patinka, kuris gražesnis, kuris linksmiausias, kokių spalvų ar formų, kurių norėtum dar išgirsti, pamatyti, kodėl? • Kalbėtis su vaiku apie spalvas paletėje, kurios spalvos jiems atrodo linksmos arba liūdnos, tyrinėti spalvų maišymo efektus. • Stebėti, kad vertindami neįskaudintų vieni kitų. Dažnai atkreipti dėmesį į tai, kas gražu, gera. • Padėti vaikui ugdytis pasitikėjimą savimi, pritarti, padrąsinti tęsti savo kūrybą.
		<p>4–5/6 m.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Imituoti rankomis girdėtas muzikines melodijas, taip išreiškiant savo emocijas. • Dainuoti patinkančią dainelę, aiškiai tariant žodžius. • Atlikti ritminius kūrinius su muzikos instrumentais. • Atlikti sudėtingesnius šokio judesius. • Pasakoti artimiesiems ir draugams apie patikusį šokį, kurti judesius pačiam, improvizuoti.

			<ul style="list-style-type: none"> • Pasakyti savo nuomonę apie patikusį šokį, įvardyti, koks judesys labiausiai patiko. • Vaidinant jaustis ypatingai, pakiliai, didžiutis savimi. • Mokyti džiaugtis savo ir draugų darbeliais, įvardyti kas labiausiai patiko šiame darbelyje. • Paprastai ir suprantamai atskleisti muzikos kūrinių grožį. • Skatinti žaidimuose vaidinti muzikantus, šokėjus, dainininkus, vaizduojant, kad jie yra scenoje (dainuoja su mikrofonu ar groja muzikos instrumentu). • Žiūrėti lėlių ar dramos vaidinimus, klausytis vaidinimų įrašų, žiūrėti animacinius filmukus iš kurių galima pasimokyti pastebėti aplinkos grožį. • Skatinti stebėti menininkų kūrybos procesą bei patiems kartu kurti. • Sudominti vaikus patrauklia ir malonia veikla paties mokytojo ir kitų kūrybos pavyzdžiais. • Skatinti vaikus domėtis muzika ir jos išraiškos priemonėmis, aptarti turinį, nuotaiką ir muzikos instrumentų tembrus. • Sugalvoti įvairių būdų, kaip padėti vaikui suvokti ir papasakoti matyto kūrinio siužetą. • Sudaryti galimybę vaikams stebėti vaizduojamosios ir taikomosios – dekoratyvinės dailės kūrinius, reprodukcijas darželyje, bibliotekoje, šventėse, mugėse, tradiciniuose renginiuose.
--	--	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> • Sukurti situacijų, kad vaikas galėtų meno kūrinius, savo ir kitų meninę veiklą vertinti savaip lygindamas. • Skatinti papasakoti apie savo dailės kūrinius, pateikti į meninius sprendimus orientuotų klausimų. • Sudaryti sąlygas vaikams dalyvauti ar stebėti kuo daugiau ir įvairesnių muzikinių, vaidybinių renginių, koncertų, lankytis parodose, muziejuose, teatre, gyvenvietės šventėse, mugėse ir kitur. • Demonstruoti vaikų kūrinius, ruošti visų vaikų autorines parodas, sudaryti individualius albumus. • Skatinti vaikus aptarti stebėtą ar klausytą meno kūrinį, pagrįsti savo nuomonę, atsakant į klausimą, kodėl patiko ar nepatiko. • Pasivaikščiojimų metu skatinti pastebėti ir įvertinti gražią, estetišką aplinką. Skatinti stebėti ir išžiūrėti į detales, atrasti gražius daiktus, gamtos vaizdus, juos fotografuoti, peržiūrėti panaudojant skaitmenines technologijas. • Aptarti stebėtą šokį, atkreipti dėmesį į šokėjų judesius, kostiumus, muziką. • Samprotauti, ką teatre veikia aktorius, pasikalbėti apie teatrą.
--	--	--	--

Mokėjimo mokyti kompetencijos ugdymas

Vaikų pasiekimų sritys	Vaikų pasiekimai	Amžius	Ugdymo gairės
<p>Problemų sprendimas</p>	<p>Vertybinė nuostata. Nusiteikęs ieškoti išei- čių kasdieniams iššū- kiams bei sunkumams įveikti</p> <p>Esminis gebėjimas. Atpažįsta ką nors vei- kiant kilusius iššūkius bei sunkumus, daž- niausiai supranta, ko- dėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų spren- dimų ką nors išbandy- damas, tyrinėdamas,</p>	<p>1,5–3 m.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jautriai aiškintis pykčio priežastis, padėti vaikui taikyti daugiau būdų išreikšti savo poreikiams ir nuotaikai. • Leisti pačiam vaikui pasirinkti, nuspręsti, ką darys, kaip pasielgs toje veikloje, kurioje jis jau geba priimti sprendimą. • Aptarti kilusį konfliktą, įvardyti problemą. Kai vaikas užsispiria („Ne“), parinkti tinkamus bendravimo būdus, siūlyti rinktis vieną iš dviejų veiksmų, pasiūlyti išspręsti problemą, „dabar tvarkysiu žaislus, kas man padės?“.
		<p>4–5/6 m.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pasakoti istorijas, žaisti žaidimus, kurių veikėjai pozityviai sprendžia konflikti- nes situacijas. • Būtinai padėti vaikui, kuriam reikalinga pagalba derybose. Būti tinkamo elgesio modeliu vaikams. • Diskutuoti apie bendravimą, kilusius ginčus su draugais, kaip juos taikiai spręsti. • Mokyti vaiką iš savo išminktų būdų pasirinkti problemų sprendimo būdus <i>tinka- miausius</i> konkrečiai situacijai ir juos pritaikyti.

	<p>aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Kai emocijos tampa labai stiprios, naudotis darželio ramybės erdve (sensoriniu kambariu), priemonėmis, kurios padeda suvaldyti emocijas (burbulų vamzdis, šviesos stalas, šviesos kubeliai ir kt.). • Leisti vaikui pačiam spręsti problemas ir nesutarimus, neskubant patarinėti, nurodinėti. Leisti pačiam vaikui pasirinkti, nuspręsti, ką darys, kaip pasielgs toje veikloje, kurioje jis jau geba priimti sprendimą. • Pasakoti istorijas, žaisti žaidimus, kurių veikėjai pozityviai sprendžia konfliktines situacijas. • Būtinai padėti vaikui, kuriam reikalinga pagalba derybose. Būti tinkamo elgesio modeliu vaikams.
<p>Iniciatyvumas ir atkaklumas</p>	<p>Vertybinė nuostata. Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.</p> <p>Esminis gebėjimas. Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam</p>	<p>1,5–3 m.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pokalbis apie tai, kaip galima išvengti nelaimingų atsitikimų lauke, grupėje, namuose. • Padedant suaugusiam serviruoti stalą. • Atsegti ir užsegti dideles sagas. • Verti sagas ant virvelės. • Sudėlioti formeles į savo vietas. • Bokšto statymas iš kaladėlių. • Pirštukų žaidimai: (YouTube) „Kas namelyje gyvena“, „La-pa-tai“, „Labas labas“, „Lašelių vardeliai“, „Skurlum burlum“, „Labas vienas“, „Kur tu esi“ ir kt. • Kurti pasaką su pirštukinėmis lėlėmis.

	<p>tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusiųjų pagalbą, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.</p>	<p>4-5/6 m.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vaikui pačiam pasirenkant priemones kurti darbelį. • Pokalbis apie tai, kaip galima išvengti, nelaimingų atsitikimų lauke, grupėje, namuose, gatvėje. • Savarankiškai serviruoti stalą, panaudojant servetėles, puodelius, stalo įrankius, dubenėlius, lėkštes. • Atsegti ir užsegti sagas. • Verti sagas pagal paveikslėliuose pateiktas sekas. • Statyti iš skirtingų kaladėlių bokštą, atkartojant spalvų, formų, dydžių eiliškumą. • Pakaitomis norintys vaikai po vieną ves „Ryto ratą“.
<p>Tyrinėjimas</p>	<p>Vertybinė nuostata. Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja. Esminis gebėjimas. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, į-</p>	<p>1,5–3 m.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Atlikti akių mankštą: pabūti užsimerkus, pažiūrėti į dangų, į žemę, pasukinėti akyles į šonus. • Kvėpuoti giliai skambant ramiai muzikai. Įkvėpti orą per nosį, iškvėpti per burną. • Pūsti, mesti plunksną. • Praktinė veikla – burbulų pūtimas. • Surasti paslėptą žaislą. • Pasigaminti pagalvėles – masažuoklius. Į vidų pripilti (žirnių, pupų, kruopų, pūku...). • Ant pagalvėlių vaikščioti basiems. • Vartant knygeles ir žiūrinėjant iliustracijas įvardyti kas ką veikia (paukštis skrenda, mama verda valgyti...).

	<p>valdo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.</p>	<p>4-5/6 m.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Atlikti eksperimentinį bandymą „Vandens svarba“ (dvi gėlės, dvi vazos, vanduo). Vieną gėlę pamerkti į vazą su vandeniu, kitą be vandens. Aptarti eksperimento rezultatus ir priežastis, kodėl tokie rezultatai. • Tyrinėti daiktus, kurie skęsta ir kurie plaukia. • Aptarti vandens transporto priemones. • Praktinė veikla – burbulų pūtimas. • Pokalbis „Kaip saugoti akis?“. • Mokyti atlikti pratimus, kurie padeda akims pailsėti. • Mokyti atsipalaiduoti, atliekant kvėpavimo pratimus. • Žaisti žaidimą „Šilta-šalta“. • Išmėginti savo kūno galimybes: ką gali rankos, kojos, galva. • Surasti paveikslėlių atitikmenį ir pažymėti pagal lapę duotus paveikslėlius. (Medžio lapą, baltą gėlę, mergaitę su raudonu rūbu, berniuką su mėlyna kepure, sraigę, skruzdėlę...). • Atėjus į darželį ant rūbinėje pakabinto lapo parašyti savo vardą ir pavaizduoti to ryto prognozę (saulė, debesėlis, lietaus lašas, vėjas). • Pasigaminti pagalvėles – masažuoklius. Į vidų pripilti (žirnių, pupų, kruopų, pūku...) ant pagalvėlių vaikščioti basiems masažuojant kojeles. • Pokalbis naudojant vaizdinę medžiagą, kaip gyveno žmonės anksčiau. Ieškoti skirtumų ir panašumų. • Kurti grupės taisykles.
--	--	------------------------	--

Mokėjimas mokytis	<p>Vertybinių nuostatų. Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ko išmoko.</p> <p>Esminis gebėjimas. Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, sprenddamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.</p>	1,5–3 m.	<ul style="list-style-type: none"> • Žiūrint į veidrodį parodyti kur akytės, nosytė, burnytė, ausytės. • Iš turimo inventoriaus padaryti kliūčių ruožą, leisti savarankiškai galvojant ir sprendžiant jį įveikti. • Vartyti muzikines knygeles, atkartoti jų skleidžiamus garsus. • Uždaryti, atidaryti duris. • Sulankstyti rūbelius, rankšluostį.
		4–5/6m.	<ul style="list-style-type: none"> • Atpažinti ir įvardyti savo emocijas, nuotaikas, jausmus (linksmas, liūdnas, piktas...). • Žiūrint į veidrodį papasakoti apie savo išvaizdą. • Žiūrint į veidrodį daryti grimasas ir įvardyti, kokia mano nuotaika, kas mane džiugina, o kas liūdina. • Sudėlioti prasmingą, nuoseklų pasakojimą iš knygų, žurnalų, lankstinukų iškarpų, jį papasakoti. • Dalyvauti viktorinoje: mokytoja klausia kas nutiks jeigu: numesiu puodelį, neatšargiai elgiuosi su peiliu, pasodinsiu gėlės sėklą, suvalgysiu pipirą... Vaikai mokosi atsakyti. • Pokalbis: Kodėl žmonės augina naminius gyvūnus? Kokia naminių gyvūnų nauda žmogui? • Elgesys su laukiniais gyvūnais. Kuo laukiniai gyvūnai pavojingi žmogui, kuo žmogus pavojingas laukiniams gyvūnams?

			<ul style="list-style-type: none"> • Statyti statinius iš medinių iešmelių ir mažų kempinėlių. Papasakoti, ką pastatė, kas nutiko, kad sugriuvo, kad kreivas. Ką reikia pakeisti ar daryti kitaip, kad taip nenutiktų. • Papasakoti apie tai, ką veikė per dieną ir ko išmoko, pasakyti ko nori išmokti. • Įsivertinti dienos darbą veidukų arba šviesoforo spalvų pagalba.
Kūrybiškumas	<p>Vertybinė nuostata. Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.</p> <p>Esminis gebėjimas. Savitai reiškia savo išpūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.</p>	1,5–3 m.	<ul style="list-style-type: none"> • Stebėti ir gyvai reaguoti į naujus garsus ir šokio judesius aplinkoje, kur sudarytos sąlygos kūrybai, pvz.: išdėlioti muzikos instrumentai, kuriuos ima, jais groja, klausosi jų garsų, savitai atlieka ritminius judesius, tyrinėja išgaunamus garsus, krykštuoja pajutę kūrybinį džiaugsmą. • Klausantis muzikos judėti kuriant savo judesius. • Klausytis gamtos garsų, juos atkartoti. • Vaizduoti gyvūnus, stengtis vaidinti, atkartoti mamos ar tėčio intonacijas, judesius. Žaisti ir savitai naudoti judesius ar garsus, iliustruojant vieną ar kitą personažą, noriai rodyti draugams ar mokytojams. • Pastebėti gražią aplinką, ja grožėtis. • Piešti pasirenkant spalvas. • Bandyti brėžti linijas, taškuoti, plėšyti. • Naudoti tešlą ar modeliną, ilgai tyrinėti jo konsistenciją minkant ar lipdant. • Kurti saugią, džiaugsmingą, laisvą aplinką, kurioje vaikas gali eksperimentuoti su įvairia saugia medžiaga.

			<ul style="list-style-type: none"> • Siūlyti žaidimų su vandeniu. Lauke lyjant ir nesant šaltam orui, tinkamai apsirengus, leisti braidyti po balas, semti jį kibirėliais ir pan. Vaikus skatinti daryti taip, kaip iki šiol nedarė, pasirenkant kuo įvairesnių sprendimų. • Veiklą organizuoti ir patalpose, ir lauke. Skatinti vaikus statyti smėlio pilis bei žaisti kitus žaidimus su smėliu.
		4-5/6 m.	<ul style="list-style-type: none"> • Kurti trumpas melodines atkarpas, sugalvoti žodžius. • Dainuoti savo vardus. • Padedant mokytojai sukurti paprastą dainelę apie savo mėgstamą personažą. • Improvizuoti ritminiais muzikos instrumentais pagal muziką. • Dalintis instrumentus su kitais, bandyti užmegzti muzikinį kontaktą. • Pasitelkdami fantaziją sukurti muzikinį piešinį. • Klausantis įvairios muzikos kurti savo judesius, šokį, demonstruoti jį kitiems, stengtis būti matomu. Stengtis įtraukti į šokį ir kitus draugus. • Gebėti įvardyti kas veikloje patiko. • Žaisti siužetinius žaidimus. • Naudoti įvairius suneštus butaforinius daiktus, kuriuos gali panaudoja kurdamas vaidinimą, rinkdamasis jam patinkančią veiklą, kurdamas savo sugalvotas istorijas. • Žaisti lietuvių liaudies žaidimus įtaigiai vaizduojant turinį, tartis su kitais kuriant istorijas.

			<ul style="list-style-type: none"> • Skatinti vaiką noriai pasakoti ar pateikti savo vaidybos versiją, diskutuoti, kurti personažų kostiumus iš turimų medžiagų. • Demonstruoti savo kurtą spektaklį kitiems. • Skatinti išbandyti įvairią veiklą, įvairius daiktų panaudojimo būdus, siekiant, kad vaikai pastebėtų, jog tą patį daiktą, priemonę galima panaudoti įvairioms reikmėms ir tikslams, pakeičiant jo funkcijas, išvaizdą, skirtingai jį pritaikius ar panaudojus. • Suteikti laisvės, erdvės, laiko, pasiūlant naudoti įvairius butaforinius daiktus, kuriuos vaikai gali panaudoti kurdami vaidinimus, rinkdamiesi jiems patinkančią veiklą, režisuodami savo pačių sugalvotas istorijas. Mokyti kuo tiksliau apibūdinti kūrinį, išbaigti piešinį ir pan. • Užduoti netikėtus, fantastinius klausimus, skatinti vaiką išsakyti originalias mintis. • Skatinti džiaugtis savo kūriniais, aptarti, kokias sugalvotas idėjas galima pritaikyti ar išbandyti realiame gyvenime. • Girti įdomiausius posakius, klausimus, skatinti idėjomis pasidalinti grupėje, kad vaikai pajustų, kad originalūs atsakymai ir mintys yra vertinami. • Sudaryti sąlygas atsiskleisti vaiko kūrybiškumui, laisvai reikšti idėjas (pateikti atviro tipo klausimus: „Kaip?..“ „Ką dar?..“ „Kas būtų, jeigu būtų?..“ ir pan.
--	--	--	---

			<ul style="list-style-type: none">• Ugdyti mąstymo lankstumą.• Skatinti dalytis praeityje išgyventa įdomia patirtimi, veikla, kelionių įspūdžiais ir nuotykiams su kitais vaikais.• Pateikti įvairių medžiagų, žaislų, priemonių, skatinant vaiką kurti iš jų naujus produktus po vieną ar grupelėse. Skatinti vaikus dalyti idėjomis, dirbant porose ar grupelėse, kartu priimti sprendimus.• Organizuoti projektus, grupinę veiklą.• Mokyti dirbti grupelėse, siekiant bendro tikslo, gerbiant ir priimant kito nuomonę.• Siūlyti įvairios veiklos ne tik patalpose, bet ir lauke, skatinant pamatyti naujus, iki tol nepastebėtus gamtos reiškinius skirtingais metų laikais, stebėti augalų, paukščių gyvenimą.• Nuolat atkreipti dėmesį į visus žmogaus pojūčius. Mokyti pastebėti, įsiklausyti, užuosti, paliesti ir pajusti.• Skatinti perkurti pasakas jas savaip išplėtojant.
--	--	--	---

V. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vertinimo paskirtis – atskleisti vaiko pasiekimus, pripažinti jį kaip asmenį, turintį unikalių gebėjimų, stiprybių, poreikių ir interesų. Vaiko pasiekimų vertinimas siejamas su vaiko pažinimu, ugdymo planavimu, nuolatinio ugdymo(si) proceso stebėjimu ir ugdymo(si) proceso veiksmingumo vertinimu.

Pasiekimų vertinimas padeda mokytojoms, kitiems specialistams pažinti vaikus: tikslingiau stebėti, atpažinti bei vertinti, ką vaikas jau žino, geba, išsiaiškinti vaiko patirtį ir tolesnio ugdymosi poreikius.

Vaikų pasiekimų ir pažangos vertinimas atliekamas remiantis Švietimo ir mokslo ministerijos parengtu „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu“ 2014 m. ([Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas \(ikimokyklinis.lt\)](http://ikimokyklinis.lt)).

Vaiko vertinimas apima 18 ugdymosi pasiekimų sričių. Jos apima visus svarbiausius vaiko nuo gimimo iki šešerių metų pasiekimus, kurie yra pagrindas sėkmingai kompetencijų – socialinės, sveikatos, pažinimo, komunikavimo, meninės, mokėjimo mokytis – plėtotei.

Vertinimo etapai:

- ✓ duomenų surinkimas (vaiko darbeliai, dokumentuoti vaikų pokalbiai, žaidžiančių vaikų stebėjimo užrašai ir kt.);
- ✓ duomenų analizė, kuriuo remiantis priimamas sprendimas;
- ✓ ugdymo(si) veiklos planavimas ir tinkamas rezultatų pateikimas vaikui, tėvams.

Vertinimo vykdytojai ir dalyviai

Pagrindinis vaiko pasiekimų vertinimo šaltinis – tai ilgalaikis vaiko stebėjimas. Stebėjimo ir vertinimo medžiaga dokumentuojama: kaupiami vaiko darbeliai, sukurtos knygelės, pasakojimai, samprotavimai, išsakytos idėjos, darbėlių nuotraukos, ikimokyklinio ugdymo mokytojo refleksija apie vaiko pasiekimų lygį, daromą pažangą ir ugdymo perspektyvą. Informacija apie vaiko pasiekimus renkama skirtingose vaiko veiklose (žaidžiant, bendraujant, atliekant darbėlius).

Svarbiu vertinimo aspektu laikomas vaiko gebėjimas įsivertinti savo veiklą. Mokytojas moko vaiką pamatyti atskirus savo veiklos aspektus, pastebėti detales, pasakyti savo nuomonę. Kartu su mokytoju vaikas gali formuoti savo pasiekimų aplanką, atrinkdamas ir aptardamas savo darbėlius.

Svarbiu informacijos šaltiniu laikomas tėvų įtraukimas į vaiko vertinimo procesą. Mokytojui vaiko tėvai yra svarbus informacijos šaltinis. Tėvai suteikia papildomų duomenų, kuriuos mokytojas gali pridėti prie jau turimų. Mokytojas individualių pokalbių su šeimos nariais metu sužino apie vaikų stiprybes ir pomėgius. Bendraudamas su vaiko šeima aptaria esamas problemas ir išsiaiškina kaip jas sprendžia šeimoje.

Vertinimo dažnumas ir fiksavimas

Vaiko pasiekimų vertinimas atliekamas spalio ir gegužės mėnesiais. Esant poreikiui vaikai vertinami dažniau. Įvertinus vaiko pasiekimus mokytoja nustato pasiekimų žingsnelį ir pažymi el. dienyno „Mūsų darželis“ lentelėje „Pasiekimų žingsneliai“ (priedas Nr. 1).

Vaikų ugdymosi sunkumai, fiksuojami el. dienyno „Mūsų darželis“ lentelėje „Pasiekimų žingsneliai“, grafoje „Užrašai“ (priedas Nr. 1), įrašomas vaiko ugdytinasis gebėjimas. Vadovaujantis šiuo įrašu numatomas vaiko individualus ugdymas.

Vertinimo informacijos panaudojimas

Mokslo metų pabaigoje, iki gegužės 30 d., grupės mokytoja bendradarbiaudama su švietimo pagalbos specialistais ir meninio ugdymo mokytoja, apibendrina kiekvieno vaiko pasiekimus, įvertina vaiko stipriąsias ugdymo sritis, silpniau išreikštus gebėjimus ir įvertina pažangą.

Vaikų pasiekimai ir pažanga su tėvais (globėjais) aptariama individualiai, esant poreikiui, bet nerečiau, kaip 2 kartus per metus.

Vaikų pasiekimai viešai tarpusavyje nelyginami.

NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas.
2. Lietuvos Respublikos Seimo 2003-08-20 nutarimas Nr. IX-1569 „Dėl Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcijos patvirtinimo“.
3. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymas „Dėl rengimo šeimai ir lytiškumo ugdymo programos patvirtinimo“ 2017 m. vasario 7 d. Nr. ISAK-179.
4. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995 m. liepos 3 d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. I-983.
5. Geros mokyklos koncepcija. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. gruodžio 21 d. įsakymas Nr. V-1308.
6. Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašas. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-627.
7. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti. Švietimo aprūpinimo centras, 2006.
8. Monkevičienė, O. 2021. Žaismė ir atradimai. Rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo pedagogui.
9. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. Švietimo aprūpinimo centras, 2015.
10. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Švietimo aprūpinimo centras, 2014.
11. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa. Švietimo aprūpinimo centras, 2014.
12. Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas vykdančių mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo metodika. Nacionalinė švietimo agentūra, 2020.
13. Lietuvos higienos norma HN 75:2016 „Įstaiga, vykdanči ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programą. Bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“, 2016 m. sausio 26 d.
14. Valstybinė švietimo 2013-2022 metų strategija.

KAUNO R. GARLIAVOS LOPŠELIO-DARŽELIO „UOSIUKAS“**Vaiko pasiekimo sričių įvertinimai**

Vaiko vardas, pavardė:

Amžius:

Grupė:

Vertinimo laikotarpis:

Pasiekimų sritis	Žingsniai	Užrašai
1. Kasdieniai gyvenimo įgūdžiai		
2. Fizinis aktyvumas		
3. Emocijų suvokimas ir raiška		
4. Savireguliacija ir savikontrolė		
5. Savivoka ir savigarba		
6. Santykiai su suaugusiais		
7. Santykiai su bendraamžiais		
8. Sakytinė kalba		
9. Rašytinė kalba		
10. Aplinkos pažinimas		
11. Skaičiavimas ir matavimas		
12. Meninė raiška		
13. Estetinis suvokimas		
14. Iniciatyvumas ir atkaklumas		
15. Tyrinėjimas		
16. Problemų sprendimas		
17. Kūrybiškumas		
18. Mokėjimas mokytis		

IU mokytojas:

PROGRAMĄ RENGĖ

Milda Gudavičiūtė, direktoriaus pavaduotoja ugdymui

Giedrė Eglė Kukliauskienė, ikimokyklinio ugdymo mokytoja metodininkė

Džiuljeta Julija Ginevičienė, meninio ugdymo vyr. mokytoja

Lolita Juodienė, ikimokyklinio ugdymo mokytoja

Aušrinė Diksaitė, psichologo asistentė

Edita Balsė, ikimokyklinio ugdymo mokytoja

Inga Paužaitė, ikimokyklinio ugdymo mokytoja